РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН МУСЛЮМОВСКИЙ МУНИЦИПАЛЬНЫЙ РАЙОН **СОВЕТ НИЖНЕТАБЫНСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ**	ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӨСЛИМ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ **ТҮБӘН ТАБЫН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

Юрид. адресы: 423977, ТР, Мөслим районы, Түбән Табын авылы, Яшьләр ур., 10
Факт. адрес: 423977, ТР, Мөслим районы, Югары Табын авылы, Тукай ур., 19б
Тел./факс: 8-85556-32874 / Элект. адрес: Ntab.Mus@tatar.ru/

Югары Табын авылы ***«20» сентябрь 2019 ел.***

ТҮБӘН ТАБЫН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫНЫҢ III ЧАКЫРЫЛЫШ XXXVIII УТЫРЫШЫ

КАРАР №1

«Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Түбән Табын авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты турында»

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 44 статьясы, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 7 статьясы нигезендә, Мөслим муниципаль районы Түбән Табын авыл җирлеге Советы **КАРАР ЧЫГАРДЫ:**

1. «Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Түбән Табын авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проектын хупларга һәм ачык тыңлауларга чыгарырга (1 нче кушымта).

2. Раслау:

- Устав проекты буенча гражданнар тәкъдимнәрен исәпкә алу тәртибе (2 нче кушымта);
- Устав проекты буенча ачык тыңлаулар үткәрү тәртибе (3 нче кушымта).

3. Түбән Табын авыл җирлеге мәгълүмат стендында һәм Түбән Табын авыл җирлеге битендә Мөслим муниципаль районының рәсми сайтында түбәндәге адрес буенча халыкка җиткерергә: http://muslumovo.tatarstan.ru/:

- «Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Түбән Табын авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты (1 нче кушымта);
- Устав проекты буенча гражданнар тәкъдимнәрен исәпкә алу тәртибе (2 нче кушымта);
- Устав проекты буенча ачык тыңлаулар үткәрү тәртибе (3 нче кушымта).

4. Түбәндәге составта Устав проектына кергән тәкъдимнәрне исәпкә алу, гомумиләштерү һәм карау буенча эшче төркем оештырырга:

Кыяметдинов Рөстәм Шәйхулла улы-Түбән Табын авыл җирлеге башлыгы-төркем җитәкчесе;

Шакиров Айдар Миңнефатих улы-Түбән Табын авыл җирлеге Советы депутаты-төркем әгъзасы;

Гыйльманова Синара Мөдәрис кызы-Түбән Табын авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе урынбасары-төркем секретаре;

5. 2019 елның 04 октябренә «Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Түбән Табын авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча ачык тыңлауларны билгеләргә. Сәгать 10.00 башлана. ТР, Мөслим районы, Югары Табын авылы, Тукай урамы, 19б адресы буенча урнашкан Югары Табын мәдәният йорты бинасында.

6. Эшче төркемгә Устав проекты буенча тәкъдимнәрне өйрәнергә һәм гомумиләштерергә һәм Мөслим муниципаль районының Түбән Табын авыл җирлегенең вәкиллекле органы каравына чыгарырга.

7. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны законлылык, хокук тәртибе һәм депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча даими комиссиягә йөкләргә.

Түбән Табын авыл җирлеге
Советы утырышында рәислек итүче,
Түбән Табын авыл җирлеге башлыгы ***Р.Ш. Кыяметдинов***

Татарстан Республикасы
Мөслим муниципаль районының
2019 елның 20 сентябрендәге
1 номерлы Түбән Табын авыл җирлеге
Советы карарына 1 нче кушымта

ПРОЕКТ

Кабул ителгән:
Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының 2019 елның Түбән Табын авыл җирлеге Советы карары белән
«__» __________ 2019 ел №__

Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Түбән Табын авыл җирлеге башлыгы
М.П_________Р.Ш. Кыяметдинов

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӨСЛИМ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ТҮБӘН ТАБЫН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕК УСТАВЫ

Түбән Табын авылы

Татарстан Республикасы
Мөслим муниципаль районының
2019 елның 20 сентябрендәге
1 номерлы Түбән Табын авыл җирлеге
Советы карарына 2 нче кушымта

«Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Түбән Табын авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча гражданнарның тәкъдимнәрен исәпкә алу тәртибе

1.«Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Түбән Табын авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты турында» карар проектына тәкъдимнәр Мөслим муниципаль районы Түбән Табын авыл җирлеге советына түбәндәге адрес буенча кертелә: Югары Табын авылы, Тукай ур., 19б йорт яисә язма рәвештә кушымта итеп бирелә торган үрнәк нигезендә төзәтмәләр таблицасы рәвешендә:

NN т/б	Пункт, подпункт	Карар проекты тексты	Төзәтмә тексты	Төзәтмәне исәпкә алып, проект тексты	Төзәтмә авторы (Ф.И.О., адресы, телефоны, эш урыны (уку)

Тәкъдимнәр эш көннәрендә 8.00 дән 16.00 сәгатькә кадәр Түбән табын авыл җирлегенең мәгълүмати стендында карар игълан ителгән көннән ике атна дәвамында кабул ителә.

2. Чыгыш хокукы белән гавами тыңлауларда катнашу өчен гаризалар түбәндәге адрес буенча бирелә: Югары Табын авылы, Тукай ур., 19б йорт яисә почта аша (конвертта “Устав турында” яисә “гавами тыңлаулар” дигән тамга белән).

Заявкалар эш көннәрендә 8.00-16.00 сәгатьләрдә гавами тыңлаулар уздыру датасына кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә.

Татарстан Республикасы
Мөслим муниципаль районының
2019 елның 20 сентябрендәге
1 номерлы Түбән Табын авыл җирлеге
Советы карарына 3 нче кушымта

«Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Түбән Табын авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге уставы проекты буенча ачык тыңлаулар уздыру тәртибе

1. «Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Түбән абын авыл җирлеге «муниципаль берәмлеге Уставы проекты турында ачык тыңлаулар (алга таба - ачык тыңлаулар) «Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Түбән абын авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 19 статьясы нигезендә әлеге Тәртип белән үткәрелә.

2. Гавами тыңлауларда үз тәкъдимнәрен аргументлау өчен чыгыш ясау хокукы белән авыл халкы да катнаша, алар җирлек Советына гавами тыңлаулар уздырылган көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча язма гаризалар тапшырган.

3. Гавами тыңлауларда чыгыш ясау хокукыннан башка авыл халкы, массакүләм мәгълүмат чаралары да катнаша ала.

4. Катнашучыларны теркәү ачык тыңлаулар башланырга 1 сәгать кала башлана.

5. Гавами тыңлауларда авыл җирлеге башлыгы яисә аның кушуы буенча муниципаль берәмлекнең башка вазыйфаи заты рәислек итә.

6. Ачык тыңлаулар рәислек итүченең кереш сүзе белән ачыла, ул тикшерелә торган мәсьәләнең барлыгы, тыңлауларны үткәрү тәртибе турында хәбәр итә.

7. Рәислек итүче тәкъдиме буенча беркетмәне рәсмиләштерү өчен җитәкче һәм секретариатның ике әгъзасы составында халык алдында тыңлаулар секретариаты сайлана.

8. Төп нотык белән Түбән абын авыл җирлеге башлыгы чыгыш ясый.

9. Гавами тыңлауларда катнашучылар гариза бирү вакытына карап чиратта тору тәртибендә үз тәкъдимнәрен аргументлаштыру өчен чакырылалар.

10. Гавами тыңлауларда катнашучыларның чыгышлары 7 минуттан артык дәвам итмәскә тиеш. Рәислек итүче рөхсәте белән чыгыш ясау вакыты 3 минуттан артмаска мөмкин.

11. Гавами тыңлауларда катнашучылар чыгышлары тәмамланганнан соң рәислек итүче рөхсәте белән чыгыш ясаучыларга сораулар бирергә хокуклы.

12. Гавами тыңлауларда катнашучылар гавами тыңлаулар барышына тыкшынырга, аларны өзәргә һәм үткәрергә комачаулый алмыйлар.

13. Гавами тыңлаулар үткәргәндә тәртип саклау гавами тыңлауларда катнашу өчен мәҗбүри шарт булып тора.

14. Рәислек итүче, җәмәгать тыңлауларында катнашучылар тарафыннан тәртип бозылган очракта, аларны утырыш залыннан чыгаруны таләп итәргә хокуклы.

15. Чыгышлар тәмамлангач, рәислек итүче секретариат җитәкчесенә гавами тыңлаулар барышында әйтелгән тәкъдимнәрне, тәкъдимнәрне төгәлләштерү өчен сүз бирә ала.

16. Гавами тыңлауларда катнашучыларның барлык кисәтүләре һәм тәкъдимнәре секретариатка язма формада бирелә һәм гавами тыңлаулар беркетмәсенә беркетелә. Ачык тыңлаулар беркетмәсенә рәислек итүче кул куя һәм авыл җирлеге Советы материалларында билгеләнгән тәртиптә саклана.

Кабул ителгән:
Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Түбән Табын авыл җирлеге Советы карары белән
«__» __________ 20__ ел №__

Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Түбән Табын авыл җирлеге башлыгы
М.П_________Р.Ш. Кыяметдинов

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӨСЛИМ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ТҮБӘН ТАБЫН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕК УСТАВЫ

Югары Табын авылы

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 статья. Авыл җирлеге һәм аның статусы

1. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының "Түбән Табын авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге авыл җирлеге статусына" Мөслим муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында»2005 елның 31 гыйнварындагы 46-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына ия.

2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме - «Мөслим муниципаль районының Түбән табын авыл җирлеге» (алга таба текст буенча - җирлек).

3. «Түбән Табын авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы составына керә.

2 статья. Җирлекнең территориаль төзелеше

1. Җирлек территориясенә Югары Табын авылы, Түбән Табын авылы, Тамьян, Тегермәнлек, Тугаш авыллары, Кызыл Яр авылы керә.

2. Җирлекнең административ үзәге - Югары Табын авылы.

3. Җирлек чикләре «Мөслим муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 46-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

4. Җирлек территориясе составына милек рәвешләренә һәм максатчан билгеләнешенә бәйсез рәвештә җирләр керә.

5. Җирлек чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору Татарстан Республикасы законы белән законнарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

3 статья. Җирлектә гражданнарның җирле үзидарәне гамәлгә ашыру хокукы

1. Җирлектә җирле үзидарә җирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда катнашу юлы белән һәм турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка рәвешләрендә, шулай ук әлеге Уставта каралган сайлау һәм җирле үзидарәнең башка органнары аша Россия Федерациясе гражданнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Сайлау хокукына ия гражданнар җирле үзидарәне гамәлгә ашыруга турыдан-туры, шулай ук җенесенә, расасына, милләтенә, теленә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, дингә, инануларына, иҗтимагый берләшмәләргә каравына бәйсез рәвештә бертигез хокукларга ия.

Җирлек территориясендә даими яисә башлыча яшәүче чит ил гражданнары җирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенең халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия.

3. Һәркем җирле үзидарә органнарына һәм вазыйфаи затларга турыдан-туры мөрәҗәгать итәргә, җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат алырга хокуклы.

4. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары һәркемгә, әгәр законда башкасы каралмаган булса, аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагыла торган документлар һәм материаллар белән танышу мөмкинлеген, шулай ук җирлекнең җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында гражданнарның тулы һәм дөрес мәгълүмат алу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

5. Җирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән халыкка җирлекне һәм аның аерым территорияләрен үстерүнең иң мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хуҗалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль ташламалар, иҗтимагый тәртипне саклау торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында «Дәүләт органнары һәм җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүматтан файдалануны тәэмин итү турында» 2009 елның 09 февралендәге 8-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә даими рәвештә халыкка мәгълүмат бирәләр.

6. Гражданнар, оешмалар, әгәр аларның хокуклары һәм ирекләре бозылган дип санасалар, җирле үзидарә органнарының һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) дәгъва белдерергә хокуклы.

4 статья. Җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасы

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасына җирлек Советы, җирлек башлыгы, җирлекнең башкарма комитеты, җирлекнең Ревизион комиссиясе, әлеге Устав нигезендә төзелә торган башка җирле үзидарә органнары керә.

2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

5 статья. Авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре

1. Авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) җирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, җирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, җирлек бюджеты үтәлеше турында хисап төзү һәм раслау;

2) җирлекнең җирле салымнарын һәм җыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) җирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәтне биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

4)җирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын үткәрүне тәэмин итә;

5)җирлек халкын элемтә, җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

6)җирлек халкының ялын оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

7)җирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, җирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

8)җирлекнең архив фондларын формалаштыру;

9) каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым җыю), җыю, ташу, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү эшчәнлеген оештыруда катнашу».

10) җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, аларның үтәлешен тикшереп тору, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә җирлек территориясен төзекләндерүне оештыру;

11) адрес объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, аннулировать итү, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның җирле әһәмияттәге җирле юлларыннан тыш) исемнәр бирү, җирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, гамәлдән чыгару, мәгълүматны дәүләт адреслы реестрында урнаштыру;

12)ритуаль хезмәтләр оештыруны һәм күмү урыннарын карап тотуны гамәлгә ашыра;

13)авыл хуҗалыгы җитештерүен үстерүгә ярдәм итү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

14)җирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча чаралар оештыра һәм тормышка ашыра;

15)җәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтә, халык дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыра;

16) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә җирлек чикләрендә халыкны электр һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу, халыкны ягулык белән тәэмин итүне оештыру;

17)җирлекнең торак пунктлары чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге;

18)милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, җирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларны социаль һәм мәдәни адаптацияләүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлтелгән чараларны тормышка ашыру өчен шартлар тудыру;

19)җирлек халкына массакүләм ял итү өчен шартлар тудыру һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндерүне оештыру, шул исәптән гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле үтеп керүен тәэмин итү.

2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары Мөслим муниципаль районының җирле үзидарә органнары белән аларга үз вәкаләтләренең бер өлешен гамәлгә ашыруны Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә җирлек бюджетыннан Мөслим муниципаль районы бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән тапшыру турында килешүләр төзергә хокуклы.

6 статья. Җирлекләрнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итүгә авыл җирлеге җирле үзидарә органнарының хокуклары

Районның җирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) җирлек музейларын төзү;

2) җирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр башкара;

3)опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;

4) муниципаль район территориясендә җирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйле эшчәнлекне тормышка ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм муниципаль район территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтү;

6) җирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнаша;

7) муниципаль янгын сагы булдыру.

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәэмин итүгә җәмәгать контролен һәм мәҗбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтүне гамәлгә ашыручы иҗтимагый күзәтчелек комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

10) инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында" 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гомумроссия инвалидлар иҗтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү;

11) 1992 елның 7 февралендәге "Кулланучылар хокукларын яклау турында» 2300-1 нче номерлы Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру".

12) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондыннан гражданнарга торак урыннары бирү;

13)җирлек территориясендә яшәүче хуҗасыз хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

14) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру;»;

15) Инвалидларның, сәламәтлеге ягыннан мөмкинлеге чикле затларның физик культурасын һәм спортын, адаптив физик культурасын һәм адаптив спортын үстерүгә ярдәм итә;

2. Авыл җирлегенең җирле үзидарә органнары әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләрне хәл итәргә, башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга хокуклы («Россия Федерациясендә җирле

үзидарә оешмаларының гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы нигезендә аларга тапшырылмаган), әгәр бу федераль законнарда каралган булса, шулай ук башка муниципаль берәмлекләрнең, дәүләт хакимияте органнарының компетенцияләренә кертелмәгән һәм федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъектлары законнары, җирле бюджетлар керемнәре исәбеннән, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан тыш, һәм түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре керү исәбеннән.

7 статья. Җирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы

Җирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм җирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

8 статья. Җирлекнең җирле үзидарә органнары белән дәүләт хакимияте органнары арасындагы мөнәсәбәтләр

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре түбәндәгечә гамәлгә ашырыла:

1) җирлекнең социаль-икътисадый үсешенә юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда җирлек җирле үзидарә органнарының катнашуы;

2) җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (килешүләр) төзү;

3) даими яисә вакытлыча координация, консультация, киңәш бирү һәм башка эш органнары булдыру;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында җирлек Советының закон чыгару инициативасы;

5) законнарда билгеләнгән үзара хезмәттәшлекнең башка рәвешләре.

2. Федераль законнарда билгеләнгән очракларда Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнары һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары арасында вәкаләтләрне яңадан бүлү гамәлгә ашырылырга мөмкин. Вәкаләтләрне яңадан бүлү Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең закон чыгару (вәкиллекле) органы вәкаләтләренең кимендә срогына рөхсәт ителә. Татарстан Республикасының мондый законнары чираттагы финанс елы башыннан үз көченә керә.

Муниципаль милеккә идарә итү, җирле бюджетны формалаштыру, раслау һәм үтәү, җәмәгать тәртибен саклауны гамәлгә ашыру, җирле үзидарә органнары структурасын билгеләү, чикләрне үзгәртү өлкәсендә җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләренә кертү рөхсәт ителми
муниципаль берәмлек территориясе, шулай ук «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оешмаларының гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 17 статьясындагы 1 өлешенең 1, 2, 7, 8 пунктларында һәм 35 статьясындагы 10 өлешендә каралган вәкаләтләр.

9 статья. Муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу

Муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне дә кертеп, муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу, муниципаль хезмәт статусын билгеләү

хезмәткәр, муниципаль хезмәтне үтү шартлары һәм тәртибе «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексының 25.06.2013 № 50-ТРЗ, әлеге Устав һәм җирлек Советы раслаган муниципаль хезмәт турында нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла.

II бүлек. ХАЛЫКНЫҢ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘСЕН ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ҺӘМ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА ХАЛЫКНЫҢ КАТНАШУЫ

10 статья. Җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда халыкның турыдан-туры катнашуы

Җирлек халкы җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге рәвешләрдә турыдан-туры катнаша:

1) җирле референдум;

2) муниципаль сайлаулар;

3) депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты чакыртып алу буенча тавыш бирү, муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;

4) гражданнар җыены;

5) гражданнарның хокукый инициативасы;

6) территориаль иҗтимагый үзидарә;

6.1)авыл торак пунктының старостасы;

7) гавами тыңлаулар, иҗтимагый фикер алышулар;

8) гражданнар җыелышы;

9) гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы);

10) гражданнардан сораштыру;

11) җирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы;

12) гражданнарның җирле үзидарә органнарына мөрәҗәгатьләре;

13) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләр.

11 статья. Җирле референдум

1. Җирле референдум җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә турыдан-туры халык тарафыннан хәл итү максатларында уздырыла.

2. Җирле референдум "Россия Федерациясе гражданнары сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында" 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон һәм

_ 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә "Җирле референдум турында" 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып үткәрелә.

3. Җирле референдумда җирле референдумда катнашу хокукына ия гражданнар катнашырга хокуклы. Гражданнар җирле референдумда гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә яшерен тавыш биргәндә катнаша.

4. Җирле референдумны билгеләү турындагы карар җирлек советы тарафыннан түбәндәге инициатива буенча кабул ителә:

1) җирле референдумда катнашу хокукына ия гражданнар;

2) уставларында сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда катнашу каралган һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм вакытларда теркәлгән сайлау берләшмәсе, башка иҗтимагый берләшмә;

3) җирлек Советы һәм алар тарафыннан бергә күрсәтелгән җирлек башлыклары.

5. Әлеге статьяның 4 өлешендәге 2 пунктында күрсәтелгән гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр инициативасы буенча җирле референдум билгеләү шарты әлеге инициативаны хуплап имзалар җыю була, аларның саны җирлек территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар санының биш процентын тәшкил итәргә тиеш, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

6. Җирлек Советы һәм җирлек башлыгы тарафыннан бергә чыгарылган референдум үткәрү инициативасы җирлек Советы карары һәм җирлек Башкарма комитеты карары белән рәсмиләштерелә.

7. Җирлек Советы җирлек Советына документлар кергән көннән алып 30 көн эчендә җирле референдумны шушы документлар нигезендә билгели.

Җирле референдум җирлек советы тарафыннан билгеләнгән срокларда билгеләнмәгән очракта, референдум гражданнарның, сайлау берләшмәләренең, җирлек башлыгының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының, Татарстан Республикасы Сайлау комиссиясенең яисә прокурорның мөрәҗәгате нигезендә суд тарафыннан билгеләнә. Суд тарафыннан билгеләнгән җирле референдум җирлекнең сайлау комиссиясе тарафыннан оештырыла, ә аны уздыруны Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең башкарма органы яисә җирле референдумны үткәрүне тәэмин итү суд тарафыннан йөкләнгән башка орган гамәлгә ашыра.

8. Тавыш бирү йомгаклары һәм җирле референдумда кабул ителгән карар рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

9.Җыенда кабул ителгән карарлар торак пункт территориясендә мәҗбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфаи затлары яки җирле үзидарә органнары тарафыннан расланууга мохтаҗ түгел.

10.Җирлекнең җирле үзидарә органнары әлеге Устав белән билгеләнгән вәкаләтләр бүлешү нигезендә җирле референдумда кабул ителгән карарның үтәлешен тәэмин итә.

11. Җирле референдумны уздыру турындагы карарга, шулай ук җирле референдумда кабул ителгән карарга карата дәүләт хакимияте органнары тарафыннан суд тәртибендә гражданнар, җирле үзидарә органнары, прокурор, федераль закон белән вәкаләт бирелгән прокурор тарафыннан шикаять бирелергә мөмкин.

12 статья. Муниципаль сайлаулар

1. Җирлектә муниципаль сайлаулар, яшерен тавыш биргәндә, гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә җирлек Советы депутатларын бер мандатлы сайлау округы буенча сайлау максатларында уздырыла.

2. Тавыш бирү көненә 18 яшькә җиткән һәм сайлау хокукына ия Россия Федерациясе гражданы җирлек Советы депутаты итеп сайланырга мөмкин.

Россия Федерациясенең халыкара шартнамәләре нигезендә һәм законда билгеләнгән тәртиптә җирлек территориясендә даими яшәүче чит ил гражданнары җирле үзидарә органнарына сайлау һәм сайлану, күрсәтелгән сайлауларда башка сайлау гамәлләрендә катнашу, шулай ук җирле референдумда Россия Федерациясе гражданнары кебек үк катнашу хокукына ия.

3. Муниципаль сайлаулар җирлек советы тарафыннан билгеләнә. Муниципаль сайлауларны билгеләү турындагы карар тавыш бирү көненә кадәр 90 көннән дә иртәрәк һәм 80 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш. Әлеге карар кабул ителгән көненнән соң 5 көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми басылып чыгарга тиеш. Федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгеләнгән очракларда сайлауларны билгеләү турындагы карар җирлекнең сайлау комиссиясе тарафыннан кабул ителә.

4. Муниципаль сайлауларны әзерләү һәм уздыру сайлау комиссияләренә үз компетенцияләре чикләрендә йөкләнә.

5. Җирлек Советы депутатларын сайлаулар федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

6. Җирлек Советы депутатлары сайлау округына сайлаучыларның уртача вәкиллеге нормасы нигезендә төзелгән бермандатлы сайлау округлары буенча сайлана.

7. Тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын җыйган теркәлгән кандидат бер мандатлы сайлау округы буенча сайланган дип танылa.

Әгәр җирлек Советы депутатларын сайлауларда бермандатлы сайлау округында тавыш бирү бер кандидатура буенча үткәрелсә, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның кимендә 50 процентын җыйган кандидат сайланган дип санала. Теркәлгән кандидатлар тавышларны бертигез җыйса, алданрак теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

8. Җирлек Советы депутатларын сайлауларның нәтиҗәләре рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

13 статья. Депутатны, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасын, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу

буенча тавыш бирү, муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Җирлек Советы депутаты, шул исәптән җирлек башлыгы, законда һәм әлеге Уставта билгеләнгән нигезләрдә һәм тәртиптә сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынырга мөмкин.

2. Җирлек Советы депутатын чакыртып алу нигезләре депутат тарафыннан суд тәртибендә расланган, депутатның аңа карата ышанычын шик астына куйган һәм җирлек башлыгының депутат бурычларын яисә бурычларын үтәмәүдә, депутат, җирлек башлыгы статусына туры килмәслек гамәлләр кылуда, Россия Федерациясе Конституциясенең, Татарстан Республикасы Конституциясенең, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарының һәм башка норматив хокукый актларының, әлеге Уставның һәм башка муниципаль норматив хокукый актларның гамәлләрендә чагылган конкрет хокукка каршы карарлары яисә гамәлләре (гамәл кылмавы) була.

3. Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органында барлык депутат мандатлары яисә депутат мандатларының бер өлеше сайлау берләшмәләре тарафыннан күрсәтелгән кандидатлар исемлекләре составында сайланган депутатлар белән алышынса, депутатны чакыртып алу кулланылмый.

4. Җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү халык инициативасы буенча уздырыла.

5. Чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын күрсәтү һәм аны хуплап гражданнар имзаларын җыю өчен муниципаль сайлауларда катнашу хокукына ия кимендә 10 кеше санында инициатив төркем төзелә.

6. Инициатив төркем инициатив төркемне теркәү турындагы үтенечнамә белән җирлекнең сайлау комиссиясенә мөрәҗәгать итә. Инициатив төркем үтенечнамәсендә депутатның чакыртып алу өчен нигез булып торучы конкрет хокукка каршы карары яисә гамәл кылмавы (гамәл кылмавы) күрсәтелергә тиеш, инициатив төркемнең һәр әгъзасының һәм аның исеменнән җирлек территориясендә эш итәргә вәкаләтле затларның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясе, номеры һәм аны бирү датасы, аны биргән органның исеме яисә коды күрсәтелеп, шулай ук инициатив төркемнең һәр әгъзасының һәм аның исеменнән җирлек территориясендә эш итәргә вәкаләтле затларның яшәү урыны адресы күрсәтелергә тиеш. Инициатив төркемнең үтенечнамәсенә күрсәтелгән төркемнең барлык әгъзалары имза салырга тиеш. Үтенечкә күрсәтелгән хокукка каршы карарлар яисә гамәлләр (гамәл кылмау) расланган суд карары кушып бирелергә тиеш.

7. Инициатив төркемне теркәү, чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын хуплап имзалар җыю, җыелган имзаларны тикшерү җирле референдум уздыру өчен законда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

8. Җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү җирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм, Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, җирле референдум уздыру өчен законда билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

- 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»гы федераль закон;

9. Җирлекнең сайлау комиссиясе тарафыннан инициатив төркем үтенечнамәсен караганда, чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләгәндә җирлек Советы депутаты тиешле депутат аны чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләргә карата аңлатмалар бирергә, кирәкле документларны тапшырырга хокуклы. Күрсәтелгән депутат, сайлаулар комиссиясе, җирлек советы утырышларын уздыру көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча, алдан ук аларны уздыру вакыты һәм урыны турында язмача хәбәр ителергә тиеш.

10. Җирлек Советы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздырганда, чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләргә карата сайлаучыларга аңлатмалар бирү максатларында инициатив төркем белән бертигез нигезләрдә агитация алып бару хокукына ия.

11. Әгәр чакыртып алу өчен тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның кимендә яртысы тавыш бирсә, җирлек Советы депутаты, шул исәптән җирлек башлыгы, чакыртып алынган дип санала.

12. Җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

13. Җирлекнең сайлау комиссиясе чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгакларын рәсми чыгарганнан соң 5 көн эчендә инициатив төркемгә, җирлек Советына һәм җирлек Советының тиешле депутатына чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары турында язма рәвештә хәбәр итә.

14. Чикләрне үзгәртү, җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның күрсәтелгән үзгәрешкә ризалыгын алу, җирлекне үзгәртеп кору максатларында уздырыла.

15. Чикләрне үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү җирлекнең бөтен территориясендә яисә аның территориясенең бер өлешендә «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очракларда үткәрелә.

16. Җирлекнең чикләрен үзгәртү, җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү җирлекнең бөтен территориясендә яисә аның территориясенең бер өлешендә уздырыла
«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 12 статьясындагы 2 һәм 3 өлешләре һәм 13 статьясындагы 5 өлеше нигезендә.

17. Җирлек чикләрен үзгәртү, җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, җирлектә яшәүчеләрнең яртысыннан күбрәге яисә сайлау хокукына ия җирлек өлеше катнашса, булган дип санала. Җирлек чикләрен үзгәртүгә халыкның ризалыгы, җирлекне үзгәртеп кору, күрсәтелгән үзгәрешләр өчен җирлек халкының яисә җирлекнең бер өлешенең тавыш бирүдә катнашучыларның яртысыннан күбрәге тавыш бирсә, алынган дип санала.

18. Җирлекне чикләрне үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү йомгаклары һәм кабул ителгән карарлар рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

14 статья. Гражданнар җыены

1. Гражданнарның җыены халыкның җирле үзидарәне турыдан-туры тормышка ашыру һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвеше булып тора.

2. Гражданнар җыены «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда һәм «Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Түбән табын авыл җирлеге составына керә торган торак пунктларда гражданнар җыенын үткәрү тәртибе турында» нигезләмәсенә ярашлы рәвештә, муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары белән расланган очракларда үткәрелә.

3. "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясында каралган очракларда гражданнар җыены үткәрелергә мөмкин:

1) торак пунктта күрсәтелгән торак пункт территориясен башка җирлек (муниципаль район) территориясенә кертүгә китерә торган составына әлеге торак пункт кергән җирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча);

2) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре күрсәтелгән җирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча гражданнар җыены тарафыннан гамәлгә ашырыла торган җирлектә;

3) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре гражданнар җыенын гамәлгә ашыра торган җирлектә, әгәр сайлау хокукына ия җирлек халкының саны җирлекнең вәкиллекле органын төзү турындагы мәсьәлә буенча 100дән артык кеше тәшкил итсә, аның саны һәм вәкаләтләр чоры турында;

4) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре гражданнар җыены тарафыннан гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану турындагы мәсьәлә буенча гамәлгә ашырыла торган җирлектә;

5) җирлек, шәһәр эчендәге район, федераль әһәмияттәге шәһәр эче территориясе составына керүче торак пунктта, шәһәр округы йә муниципаль район чикләрендә авылара территориядә урнашкан торак пунктта әлеге торак пункт территориясендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;

6) җирлекара территориядә урнашкан торак пунктта җирле үзидарәне оештыруга һәм гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча халык инициативасын күрсәтү максатларында;

7) авыл халкы тыгызлыгы түбән булган территориядә яисә арзанлы җирлектә урнашкан җирлектә, әгәр авыл җирлеге халкының саны 100 кешедән артмаса, җирлекне бетерү мәсьәләсе буенча;

8) авыл торак пунктында авыл торак пунктының старостасы кандидатурасын күрсәтү мәсьәләсе буенча, шулай ук авыл торак пункты старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча;

9) авыл торак пунктында гражданнар җыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда

муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс үткәргәндә конкурс комиссиясе составына кандидатуралар күрсәтү максатларында үткәрелергә мөмкин.

4. Гражданнарның схемасы муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан йә сайлау хокукына ия, кимендә 10 кеше яши торган торак пунктта яшәүче төркем инициативасы буенча чакырылырга мөмкин.

5.Җыен үткәрү инициативасын хуплау йөзеннән җыелырга тиешле имзалар саны сайлау хокукына ия, торак пункт территориясендә даими яки нигездә яшәүче, яшәү урыны буенча теркәлгән гражданнар санының 5 процентын тәшкил итә, ләкин 500 имзадан ким булырга тиеш түгел.

6. Муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан чакырыла торган гражданнар җыены муниципаль берәмлек башлыгы карары, инициатив төркем тарафыннан чакырыла торган гражданнар җыены муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары белән билгеләнә.

7. Торак пунктта яшәүчеләр гражданнар җыенын уздыру вакыты һәм урыны турында алдан ук хәбәр ителә, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Түбән табын авыл җирлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар җыенын әзерләү тәртибе турында» Нигезләмәдә билгеләнгән тәртип нигезендә муниципаль хокукый акт проекты һәм гражданнар җыенын хәл итүгә чыгарыла торган мәсьәләләр буенча материаллар белән алдан ук танышырга мөмкин.

Җыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып торалар, Җирлек башлыгы тарафыннан имзаланалар һәм Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш.

9. Җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларының гражданнар җыенында катнашуы мәҗбүри.

10. Гражданнар җыенында җирлек башлыгы яисә гражданнар җыены тарафыннан сайланучы башка зат рәислек итә.

11.Гражданнар җыены карары өчен гражданнар җыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, ул кабул ителгән дип санала.

12. Гражданнар җыенында кабул ителгән карарлар җирлек территориясендә һичшиксез үтәлергә тиеш.

13. Җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары алар арасында җирлек уставында билгеләнгән вәкаләтләр бүленү нигезендә гражданнар җыенында кабул ителгән карарларның үтәлешен тәэмин итәләр.

14. Гражданнар җыенында кабул ителгән карарлар рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

Гражданнар җыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс уздырганда конкурс комиссиясе составына кандидатуралар күрсәтү максатларында үткәрелергә мөмкин.

Гражданнар җыены, анда торак пунктның яки җирлекнең сайлау хокукына ия халкының яртысыннан артыгы катнашса, тулы хокуклы санала.

Торак пунктта әлеге торак пунктта яшәүчеләрнең сайлау хокукына ия яртысыннан күбрәге бер үк вакытта бергә булу мөмкинлеге булмаган очракта, составына күрсәтелгән торак пункт кергән муниципаль берәмлек уставы нигезендә гражданнар җыены гражданнар җыенын уздыру турында карар кабул ителгән көннән бер айдан да артмаган вакытта этаплап уздырыла. Шул ук вакытта элегрәк гражданнар җыенында катнашкан затлар тавыш бирүдә катнашуның алдагы этапларында катнашмый. Гражданнар җыены карары өчен гражданнар җыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, ул кабул ителгән дип санала.

15 статья. Гражданнарның хокукый инициативасы

1. Гражданнар әлеге Устав һәм җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә хокукый инициативага хокуклы.

2. Хокук иҗат инициативасы белән сайлау хокукына ия гражданнар төркеме сайлау хокукына ия җирлектә яшәүчеләрнең сайлау хокукына ия булган санының 3 процентыннан артмаган санда чыгыш ясарга мөмкин.

3. Хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру максатларында гражданнар түбәндәгеләргә хокуклы:

- гражданнарның яшәү урыны (эшләр) буенча җыелышларын һәм хокук иҗат инициативасын тикшерү һәм күрсәтү буенча башка күмәк чараларны оештырырга һәм уздырырга;

- хокук иҗат инициативасы белән чыгуны хуплап имзалар җыю буенча инициатив төркемнәр төзергә;

- җирлектә яшәүчеләрнең имзаларын җыярга һәм хокук чыгару инициативасын законнарга каршы килмәгән ысуллар белән күрсәтүне хуплап агитация алып барырга.

4. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары гражданнарга хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыруда ярдәм күрсәтергә тиеш.

5. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты җирлек советы тарафыннан аның ачык утырышында, әлеге Устав билгеләгән көннән алып өч ай эчендә аларның компетенциясе нигезендә аларның ачык утырышында һичшиксез каралырга тиеш.

Күрсәтелгән проектны караганда гражданнарның инициатив төркеме вәкилләренә үз позициясен бәян итү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

6. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проектын карау процедурасы тиешенчә җирлек Советы Регламенты, җирлек башлыгының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

7. Гражданнарның хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау нәтиҗәләре буенча кабул ителгән нигезле карар рәсми рәвештә язма рәвештә аны керткән гражданнар төркеменә җиткерелергә тиеш.

16 статья. Территориаль иҗтимагый үзидарәләр,

1. Җирлектә территориаль иҗтимагый үзидарә гражданнарның җыелышларын һәм конференцияләрен үткәрү юлы белән, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә органнарын төзү юлы белән турыдан-туры халык тарафыннан гамәлгә ашырыла.

1.1. Территория иҗтимагый үзидарәсе дигәндә җирлек территориясенең, федераль әһәмияттәге шәһәр эче территориясенең, шәһәр округының, шәһәр эче районының шәһәр эче территориясенең бер өлешендә, шулай ук авылара территориядә урнашкан торак пунктларда (йә алар территориясенең бер өлешендә) мөстәкыйль яшәү урыны буенча һәм җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча үз инициативаларын гамәлгә ашыру өчен үз-үзләрен оештыру аңлашыла.

2. Территориаль иҗтимагый үзидарә гражданнарның түбәндәге яшәү территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырыла: күпфатирлы торак йорт подъезды; күпфатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; җирлек булмаган авыл торак пункты; гражданнарның башка яшәү территорияләре.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре тиешле территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча, җирлек советы, федераль әһәмияттәге шәһәрнең, шәһәр округының, шәһәр эчендәге районның шәһәр эчендәге территориясе буенча, ә авылара территориядә урнашкан торак пунктларда (йә аларның бер өлешендә) район Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Территориаль иҗтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория башка шундый ук территория составына керә алмый.

5. Территориаль иҗтимагый үзидарә аның уставы нигезендә юридик зат була ала һәм коммерциягә карамаган оешманың оештыру-хокукый рәвешендә дәүләт теркәве узарга тиеш.

6. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставында түбәндәгеләр билгеләнә:

1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;

2) территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлегенең максатлары, бурычлары, рәвешләре һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләрен, хокукларын һәм бурычларын булдыру, туктату тәртибе, вәкаләтләре чоры;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәттән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм алар белән эш итү тәртибе;

6) территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

7. Территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлеге мәсьәләләре буенча гражданнарның җыелышлары, конференцияләре аның уставы нигезендә чакырыла.

8. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар җыелышы, әгәр анда уналты яшькә җиткән тиешле территориядә яшәүче халыкның кимендә өчтән бере катнашса, хокуклы дип санала.

Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда уналты яшькә җиткән тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән берен тәшкил итүче

гражданнар җыелышларында сайланган делегатларның кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала.

9. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданнар җыелышының, конференциясенең махсус вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) территориаль иҗтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;

2) территориаль иҗтимагый үзидарә уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр кертү;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә органнарын сайлау;

4) территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлегенең төп юнәлешләрен билгеләү;

5) территориаль иҗтимагый үзидарә керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

6) территориаль иҗтимагый үзидарә органнары эшчәнлеге турында хисапларны карау һәм раслау.

10.территориаль иҗтимагый үзидарә органнары;

1) тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен күрсәтә;

2) гражданнар җыелышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәэмин итәләр;

3) территорияне төзекләндерү буенча хуҗалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтыяҗларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән башка хуҗалык эшчәнлеген күрсәтелгән гражданнар акчалары исәбеннән дә, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары һәм җирле үзидарә органнары арасындагы шартнамә нигезендә дә җирле бюджет чараларын кулланып гамәлгә ашыра алалар;

4) җирле үзидарә органнарына (җирлек Советы, җирлек башлыгы һәм җирлек башкарма комитеты) әлеге органнар һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле муниципаль норматив хокукый актлар проектларын кертергә хокуклы, алар әлеге актларны кабул итү компетенциясенә кертелгән.

11. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, җирле бюджеттан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе җирлек Советының әлеге Уставы һәм норматив хокукый акты белән билгеләнә.

16.1 статья. Авыл торак пунктының старостасы;

1. Авыл торак пунктының Староста вәкиллекле органы тарафыннан билгеләнә, аның составына әлеге авыл торак пункты керә, әлеге авыл торак пункты территориясендә яшәүче һәм актив сайлау хокукына ия затлар арасыннан авыл торак пункты гражданнары җыенын тәкъдим итү буенча.

2. Авыл торак пунктының Староста дәүләт вазыйфасын, дәүләт граждан хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны яисә муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче зат булмый, хезмәт мөнәсәбәтләрендә һәм алар белән турыдан-туры бәйле башка мөнәсәбәтләрдә була алмый.

3. Авыл торак пунктының старостасы вәкаләтләре чоры 2 елга билгеләнә.

4. Составына әлеге авыл торак пункты керә торган муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары белән, авыл торак пунктындагы

гражданнар җыены тәкъдиме буенча, шулай ук "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль законның 40 статьясындагы 10 өлешенең 1 - 7 пунктларында билгеләнгән очракларда, муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары буенча вакытыннан алда туктатыла.

5. Авыл торак пунктының Староста үзенә йөкләнгән бурычларны хәл итү өчен:

1) авыл торак пунктында җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү мәсьәләләре буенча җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм башка оешмалар белән хезмәттәшлек итә;

2) халык белән, шул исәптән гражданнар җыеннарында, җыелышларында, конференцияләрендә катнашу юлы белән хезмәттәшлек итә, мондый чаралар нәтиҗәләре буенча мөрәҗәгать һәм тәкъдимнәр җибәрә, шул исәптән җирле үзидарә органнары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектлары рәвешендә рәсмиләштерелгән затлар;

3) җирле үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча авыл торак пункты халкына мәгълүмат бирә, шулай ук аларны җирле үзидарә органнарыннан алынган башка мәгълүматка җиткерүдә ярдәм итә;

4) җирле үзидарә органнарына гавами тыңлаулар һәм иҗтимагый фикер алышулар оештыруда һәм уздыруда, аларның нәтиҗәләрен авыл торак пунктында халыкка игълан итүдә ярдәм итә;

5) муниципаль берәмлек уставында һәм (яисә) муниципаль берәмлек вәкиллекле органының норматив хокукый актында Россия Федерациясе субъекты законы нигезендә каралган башка вәкаләтләрне һәм хокукларны гамәлгә ашыра.

6. Авыл торак пунктының старостасы итеп түбәндәге затлар билгеләнә алмый:

1) дәүләт вазыйфасын, дәүләт граждан хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны яисә муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче;

1) суд тарафыннан хокукый сәләтсез яисә хокукый сәләте чикләнгән дип танылган затлар;

3) юкка чыгарылмаган яисә юкка чыгарылмаган хөкем ителүе бар.

17 статья. Территориаль иҗтимагый үзидарә учреждениесе тәртибе

1. Территориаль иҗтимагый үзидарә булдыру максатларында гражданнар, җирлекнең җирле үзидарә органнары инициативасы буенча территориаль иҗтимагый үзидарә уставы проектын эшләүне гамәлгә ашыручы һәм чикләрендә шушы территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территориядә яшәүче гражданнар җыелышын оештыручы гражданнарның инициатив төркеме төзелә.

2. Гражданнар җыелышы җирлекнең тиешле территориясендә территориаль иҗтимагый үзидарә төзү турында карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук җирлек Советында территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәүгә бәйле мәсьәләләр буенча гражданнар җыелышын тапшырырга вәкаләтле (вәкаләтле) вәкилне (вәкилләрне) билгели.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә территориаль иҗтимагый үзидарә уставын җирлек советы теркәгән вакыттан гамәлгә куелган дип санала.

18 статья. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү өчен җирлек башлыгына гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) түбәндәгеләр тапшырыла:

гражданнар җыелышының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында гариза;

территориаль иҗтимагый үзидарә төзү турында карар кабул ителгән гражданнар җыелышы беркетмәсе, фамилиясен, исемен, атасының исемен, туу датасын, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясен, номерын һәм бирелү датасын, вәкаләтле һәр вәкилнең яшәү урыны адресын күрсәтеп;

территориаль иҗтимагый үзидарә уставының ике нөсхәсе.

2. Әлеге статьяның 1 пунктында билгеләнгән документлардан тыш, башка документларны тапшыру турындагы таләпләр рөхсәт ителми.

Гариза биргән затка аңардан документлар кабул итү турында расписка бирелә, анда исемлек һәм аларны алу датасы күрсәтелә.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турындагы документлар кергән көннән соң ике атна эчендә җирлек башлыгы уставны теркәү турында яисә аны теркәүдән баш тарту турында җирлек Советы карары проектын алдан карау һәм әзерләү оештыра.

4. Гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкилләре территориаль иҗтимагый үзидарә уставын һәм җирлек Советының киңәш бирү тавышы хокукына ия утырышында алдан караганда катнашырга хокуклы.

5. Җирлек Советы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында яисә әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документларны алган көннән соң 30 көн эчендә аны теркәүдән баш тарту турында карар кабул итә. Рөхсәт бирүдән баш тарту нигезле булырга тиеш.

6. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып Россия Федерациясе Конституциясенең территориаль иҗтимагый үзидарә уставы нормаларына, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, җирлек Уставына, башка муниципаль норматив хокукый актларга каршы чыгу тора.

7. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын территориаль иҗтимагый үзидарәне төзүнең максатка ярашсызлыгы мотивлары буенча теркәүдән баш тарту рөхсәт ителми.

8. Җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча дәлилләнгән карар өч көн эчендә рәсми рәвештә гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) игътибарына җиткерелергә тиеш.

9. Җирлек Советы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында карар кабул иткән очракта, уставның бер нөсхәсе теркәлүе турында тамга белән гражданнар җыенының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, башка нөсхә җирлек Советында саклана.

10. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставына кертелә торган үзгәрешләр җирлек советы тарафыннан әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр аларны теркәгән көннән үз көченә керә.

19 статья. Халык тыңлаулары, иҗтимагый фикер алышулар.

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектларын тикшерү өчен җирлек Советы, җирлек башлыгы катнашында гавами тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.

2. Халык тыңлаулары халык, җирлек советы яки җирлек башлыгы инициативасы буенча үткәрелә.

Халык яки җирлек советы инициативасы буенча үткәрелә торган гавами тыңлаулар җирлек советы тарафыннан, ә җирлек башлыгы - җирлек башлыгы инициативасы буенча җирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Халык тыңлауларына түбәндәгеләр чыгарылырга тиеш:

1) Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Уставы (алга таба - Устав) проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында, Уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция (устав) яисә Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертү очракларыннан тыш, карар проекты;

2) Казан бюджеты һәм аның үтәлеше турында хисап проекты;

2.1 муниципаль берәмлекне социаль-икътисадый үстерү стратегиясе проекты;

3) җирлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәләләр, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору өчен тавыш бирү юлы белән яки җыеннарда белдерелгән җирлек халкының ризалыгын алу таләп ителә торган очраклардан тыш;

4. Гавами тыңлаулар үткәрү турындагы карар, гамәлдәге законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, тиешле орган яисә җирлекнең вазыйфаи заты муниципаль норматив хокукый акт проектын караган көнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Аларны үткәрү вакытын һәм урынын күрсәтеп гавами тыңлаулар уздыру турындагы карар һәм гавами тыңлауларга чыгарыла торган тиешле муниципаль норматив хокукый акт проекты гавами тыңлаулар уздырылган көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш, әгәр гамәлдәге законнар белән башкасы билгеләнмәгән булса.

6. Гавами тыңлаулар уздыру турындагы карар басылып чыккан (халыкка җиткерелгән) көннән алып аларны үткәрү көненә кадәр җирлек халкы гавами тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәлә буенча язма тәкъдимнәр һәм искәрмәләр җибәрергә хокуклы, шул исәптән муниципаль норматив хокукый актның гавами тыңлауларына чыгарыла торган проектка төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр. Җирлек башлыгы кергән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне

гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр гавами тыңлауларда катнашучыларга җиткерелә.

7. Гамәлдәге кануннарда башкасы билгеләнмәгән булса, гавами тыңлаулар муниципаль норматив хокукый акт проектын карау көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча уздырыла. Халык тыңлаулары белгечләр, экспертлар, кызыксынган затлар чакыруы белән уздырыла. Халык тыңлауларында җирлекнең теләсә кайсы кешесе катнашырга хокуклы.

8. Гавами тыңлаулар уздыру йомгаклары буенча җирле үзидарә органнары һәм җирлекнең вазыйфаи затлары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, аларның компетенцияләренә муниципаль норматив хокукый акт проектын гавами тыңлауларга чыгару кертелгән.

9. Гамәлдәге кануннарда башкасы билгеләнмәгән булса, гавами тыңлаулар уздырганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

10. Гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру тәртибе җирлек Советы тарафыннан расланган гавами тыңлаулар турындагы нигезләмә белән билгеләнә һәм җирлек халкына гавами тыңлаулар уздыру вакыты һәм урыны турында алдан хәбәр итүне, муниципаль хокукый акт проекты белән алдан ук таныштыруны, җирлек халкының гавами тыңлауларында катнашуны, кабул ителгән карарларның дәлилләнгән нигезләмәсен дә кертеп, гавами тыңлауларның нәтиҗәләрен бастырып чыгаруны (халыкка җиткерүне) тәэмин итә торган башка чараларны күздә тотарга тиеш.

11. генераль планнар проектлары, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияләрне ызанлау проектлары, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, күрсәтелгән расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проектлар, җир кишәрлегеннән яисә капиталь төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары, рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуга, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары, җирдән файдалану һәм төзелеш алып бару буенча расланган кагыйдәләр булмаганда, җир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән бер төрен үзгәртү мәсьәләләре;

җирдән файдалану һәм төзелеш алып бару шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы кануннар нигезләмәләрен исәпкә алып, җирлек уставы һәм җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә торган иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар үткәрелә.

12. Җирлек Советы вәкаләтләре гражданнар җыены тарафыннан башкарыла торган җирлектә халык алдында тыңлаулар һәм җәмәгать фикер алышулары муниципаль хокукый актлар проектлары һәм гражданнар җыены кабул итә торган мәсьәләләр буенча үткәрелмәскә мөмкин.

20 статья. Гражданнар җыелышы

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр турында фикер алышу, халыкка җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары эшчәнлеге, җирлек территориясендә территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру турында мәгълүмат бирү гражданнар җыелышлары үткәрелергә мөмкин. Гражданнар җыелышы микрорайоннарга, торак массивларга, кварталларга, урамнарга, торак йортларга чакырыла.

2. Гражданнар җыелышы халык, җирлек Советы, җирлек башлыгы инициативасы белән, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә уставында каралган очракларда үткәрелә.

3. Җирлек Советы яисә Шәһәр җирлеге башлыгы инициативасы белән уздырыла торган гражданнар җыелышы тиешенчә җирлек Советы яисә җирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар җыелышы территориаль иҗтимагый үзидарә органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм шушы территорияләрдә урнашкан предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар җитәкчеләре җыелышында катнашу хокукына ия булган гражданнар төркеменең язма тәкъдиме буенча җирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

Гражданнар җыелышын үткәрү турындагы тәкъдимдә аны карауга чыгарыла торган мәсьәләләр исемлеге, җыелышны уздыру вакыты һәм урыны күрсәтелергә тиеш. Тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, ә әгәр җыелышны үткәрү инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәҗәгать итсә - әлеге гражданнар, аларның һәркайсының фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган көнен, яшәү урыны адресын күрсәтеп мөрәҗәгать итә.

Җирлек Советы үзенең якындагы утырышында гражданнар җыелышын үткәрү турында кертелгән тәкъдимне карый.

Җирлеге Башлыгы яки җирлек Советы гражданнар җыенын үткәрүдән аның аның максатка ярашсызлыгына дәлилләр буенча баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар җыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

6. Гражданнар җыелышын үткәрү вакыты һәм алар турында һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләр җыелыш үткәрү көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча шушы массакүләм мәгълүмат чарасын, почта хәбәрләрен, квартал саен (хуҗалык) әйләнмәләрен, игълан итүләрне һәм башка мөмкин чараларны файдаланып хәбәр ителә.

Гражданнар җыелышын әзерләүне һәм уздыруны җирлекнең башкарма комитеты тәэмин итә.

7. Җыелышлар эшендә шушы территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия гражданнар катнашырга хокуклы. Җыелышта катнашырга хокукы булган гражданнарның гомуми саны муниципаль сайлаулар уздырганда файдаланыла торган Россия Федерациясе чикләрендә булу урыны һәм яшәү урыны буенча Россия Федерациясе гражданнарын теркәүне исәпкә алу күрсәткечләре нигезендә билгеләнә.

Җыелышта катнашырга хокукы булган гражданнар санының кимендә өчтән бере катнашса, гражданнар җыелышы тулы хокуклы дип санала.

Җыелыш карарлары җыелышта катнашкан гражданнарның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

8. Гражданнар җыелышы җирле үзидарә органнарына һәм җирлекнең җирле үзидарә вазыйфаи затларына мөрәҗәгатьләр кабул итәргә, шулай ук җирле үзидарә органнары һәм җирлек җирле үзидарәсенең вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар җыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

9. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча үткәрелә торган гражданнар җыелышы үз компетенциясенә территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданнар җыелышы кабул иткән мөрәҗәгатьләр җирле үзидарә органнары һәм җирлек җирле үзидарәсенең вазыйфаи затлары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиеш, алар компетенциясенә мөрәҗәгатьләрдәге мәсьәләләрне хәл итү кертелгән, язма җавап юлламасы белән.

11. Гражданнар җыелышын билгеләү һәм уздыру тәртибе, шулай ук гражданнар җыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлеге Устав һәм җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

12. Гражданнар җыелышы йомгаклары аны уздырганнан соң бер ай эчендә рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

21 статья. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм җирлекнең барлык халкы фикерен ачыклау кирәк булган очракта уздырыла. Җирлекнең тиешле территориаль өлешләрендә яшәүчеләр арасыннан гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышын чакыру кыенлашкан очракларда уздырыла.

2. Гражданнар конференциясен (делегатлар җыелышын) билгеләү һәм үткәрү, делегатлар сайлау тәртибе әлеге Устав һәм (яисә) җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) территориаль иҗтимагый үзидарә Уставында каралган тәртиптә һәм очракларда билгеләнә һәм үткәрелә.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) халык, җирлек Советы, җирлек башлыгы инициативасы буенча уздырыла. Җирлек Советы яки җирлек башлыгы инициативасы белән уздырыла торган гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) тиешенчә җирлек Советы яисә җирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы белән уздырыла торган гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) җирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Әгәр анда сайланган делегатларның кимендә өчтән бере катнашса, гражданнарның конференциясе (делегатлар җыелышы) тулы хокуклы дип

санала. Конференция карарлары (делегатлар җыелышлары) конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

6. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) йомгаклары аны уздырганнан соң бер ай эчендә рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

22 статья. Гражданнардан сорау

1. Гражданнардан сорашып белешү җирле үзидарәнең органнары һәм вазыйфаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары карарлар кабул иткәндә халык фикерен ачыклау һәм исәпкә алу өчен бөтен территориядә яисә җирлек территориясенең бер өлешендә үткәрелә.

Сораштыру нәтиҗәләре киңәш характерында.

2. Гражданнардан сораштыруда сайлау хокукына ия җирлек халкы катнашырга хокуклы.

3. Гражданнардан сораштыру түбәндәге инициатива белән уздырыла:

1) җирлек Советы яисә җирлек башлыгы - җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - җирлек җирләренең максатчан билгеләнешен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә республика һәм республика әһәмиятендәге объектлар өчен гражданнарның фикерен исәпкә алу өчен.

4. Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү һәм уздыру тәртибе әлеге Устав һәм (яисә) җирлек Советының норматив хокукый актлары белән Татарстан Республикасы законы нигезендә билгеләнә.

5.Гражданнарны сораштыру билгеләү турындагы карар җирлек Советы тарафыннан кабул ителә. Авыл җирлеге Советының гражданнарны сораштыру билгеләү турында норматив хокукый актында билгеләнә:»;

1) сораштыру уздыру датасы һәм сроклары;

2) сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган сорауны (сорауларны) формулировкалау;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру кәгазенең формасы;

5) сораштыруда катнашучы муниципаль берәмлек халкының минималь саны;

6. Җирлектә яшәүчеләр гражданнардан сорашып белешү үткәрү турында аны үткәрүгә кимендә 10 көн кала хәбәр итә.

7. Гражданнардан сорашып белешү әзерләүгә һәм уздыруга бәйле чараларны финанслау түбәндәгечә гамәлгә ашырыла:

1) җирлек бюджеты акчалары исәбеннән - җирлекнең җирле үзидарә органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда;

2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән - Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда.

8. Сораштыру нәтиҗәләре аны уздырганнан соң бер ай эчендә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш. Сораштыру нәтиҗәләре белән җирлекнең теләсә кайсы кешесе танышырга хокуклы. Җирлекнең җирле

үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул ителгәндә, сораштыру нәтиҗәләре исәпкә алынырга тиеш.

23 статья. Җирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы

1. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларын һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турындагы карар җирлек советы тарафыннан үз инициативасы буенча яисә тиешле территориядә яшәүче гражданнар таләбе буенча җирлек Советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль хокукый акт проекты тексты һәм халык фикер алышуына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча башка материаллар аларны халык фикер алышуына чыгару турында карар кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарыла, җирлек халкына җибәрелә, халыкка танышу өчен мөмкин булган урыннарда урнаштырыла, башка ысуллар белән халыкка җиткерелә.

3. Җирлек Советы халык фикер алышуына сорау чыгару белән бер үк вакытта фикер алышу барышында керә торган тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне карау буенча эшне оештыру срогын һәм тәртибен билгели, күрсәтелгән максат өчен махсус комиссия төзиләр.

4. Җирлек Советы үзе чыгара торган муниципаль хокукый актлар проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышуны тәэмин итә, моның өчен кирәкле шартлар тудыра.

5. Халык фикер алышуына чыгарылган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр җирлек Советына җибәрелә.

6. Муниципаль норматив хокукый актларның проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр җирлек Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышуы йомгаклары турында халыкка айлык срок хәбәр ителә.

23.1 статья. Җирлек Иҗтимагый (консультатив) советлары

1. Гражданнарның һәм җирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеген тәэмин итү өчен Поселения, җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча карарлар әзерләгәндә һәм гамәлгә ашырганда, җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә җәмәгать контролен гамәлгә ашырганда, халыкның ихтыяҗларын һәм мәнфәгатьләрен исәпкә алу максатларында Поселениенең иҗтимагый советы төзелә.

2.Иҗтимагый совет Россия Федерациясе гражданнары, иҗтимагый берләшмәләр һәм башка коммерциягә карамаган оешмалар вәкилләре эшчәнлегендә ирекле катнашу нигезендә төзелә.

3. Җирлек җирлегенең иҗтимагый советын төзү, аның утырышларын үткәрү һәм карарлар кабул итү тәртибе, җирле үзидарә органнарының хокуклары, бурычлары һәм җаваплылыгы турында Поселение Җәмәгать Советы эшчәнлегенә ярдәм итүнең мәгълүмат бирүгә, консультацияләүгә һәм

башка мәсьәләләренә карата мәгълүмат бирү, аны тарату процедурасы, шулай ук аны оештыруның һәм эшчәнлекнең башка мәсьәләләре турында Поселение Советы тарафыннан раслана торган нигезләмә белән билгеләнә.

4. Башка иҗтимагый (консультатив) советлар җирле үзидарә органнарында аларның карарлары нигезендә төзелергә мөмкин.

5. Иҗтимагый (консультатив) советларда эш җәмәгать башлангычларында гамәлгә ашырыла.

24 статья. Гражданнарның җирле үзидарә органнарына мөрәҗәгатьләре

1. Гражданнар җирлекнең җирле үзидарә органнарына индивидуаль һәм коллектив мөрәҗәгатьләргә хокуклы.

2. Гражданнарның мөрәҗәгатьләре «Россия Федерациясе гражданнары мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 02 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законда, «Татарстан Республикасында гражданнар мөрәҗәгатьләре турында» 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Гражданнарның мөрәҗәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җаваплы булалар.

25 статья. Җирлектә яшәүчеләрнең җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка рәвешләре

1. Әлеге Уставта каралган җирле үзидарәне халык тарафыннан турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвешләре белән беррәттән, гражданнар җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләрдә катнашырга хокуклы.

2. Җирлектә яшәүчеләрнең җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруы һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, ирекле лек принципларына нигезләнә.

Җирле үзидарә органнары һәм җирлек җирле үзидарәсенең вазыйфаи затлары халыкка җирле үзидарә халкын турыдан-туры гамәлгә ашыруда һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. ҖИРЛЕК СОВЕТЫ

26 статья. Җирлек советы - җирлек җирле үзидарәсенең вәкиллекле органы

1.Җирлек Советы җирлек җирле үзидарәсенең даими эшләүче сайланулы коллегиаль органы булып тора.

2.Җирлек Советының рәсми исеме - Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Түбән Табын авыл җирлеге Советы.

3. Җирлек Советының вәкаләтләр чоры - 5 ел.

4. Җирлек Советы җирлек халкына хисап тота һәм аның контролендә була.

5. Җирлек Советының үз исеме белән мөһере, бланклары бар.

6.Җирлекнең башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары җирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

27 статья. Җирлек Советы составы

1. Җирлек Советы бермандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайланган 10 депутаттан тора

2. Җирлек Советы аның составына җирлек Советының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесен сайлаганда хокуклы була.

28 статья. Җирлек Советы депутаты статусы

1. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының «Түбән Табын авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге депутаты, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затының вәкаләтләре чоры биш ел тәшкил итә.

2. Җирлек Советы депутаты, әлеге Устав билгеләгән очраклардан тыш, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып барып, даими нигездә эшләми.

3. Депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты, муниципаль вазыйфаны биләүче башка зат "Коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш. Депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затының, муниципаль вазыйфаны биләүче бүтән затның вәкаләтләре "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, 2012 елның 3 декабрендәге 230-номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләр, тыюлар үтәлмәгән очракта, вакытыннан алда туктатыла - "дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында"Федераль закон, 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы "аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлар (кертемнәр) алуны, акчаларны һәм кыйммәтләрне саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) файдалануны тыю турында"Федераль закон.

4. Җирлек Советы депутатына Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, җирлек Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

5. Җирлек Советы депутаты җирлек Советы тарафыннан раслана торган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш, алар шул исәптән депутатның түбәндәге йөкләмәләрен булырга тиеш:

1) шәхсән яисә аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә җирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль

хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмаска;

2) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлык үз-үзеңне тотыштан тыелырга, шулай ук аның абруена яисә җирлек Советы абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы хәлләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы булганда - шәхси кызыксыну депутат бурычларын объектив үтәүгә йогынты ясый яисә йогынты ясый ала торган вәзгыять, - бу хакта җирлек Советына хәбәр итәргә һәм аның әлеге конфликтны булдырмауга яисә җайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәргә;

4) җирлек Советында билгеләнгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә;

5) үзенә вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә мәгълүм булган федераль законнар нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә караган белешмәләрне яисә хезмәт мәгълүматын фаш итәргә яисә муниципаль хезмәткә бәйле булмаган максатларда файдаланырга;

5) физик һәм юридик затлардан вазыйфаи дәрәҗәгә бәйле рәвештә яисә вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә бүләкләүләр (бүләкләр, акчалата кызыксындыру, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачулар, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка бүләкләр) алырга.

6. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы җирлек Советы депутаты, түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) үзе яки ышанычлы затлар аша эшмәкәрлек эшчәнлеге белән шөгыльләнергә, коммерцияле оешма белән идарә итүдә яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга ("Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре советы" Ассоциациясе идарәсендә, башка муниципаль берәмлекләр берләшмәләре, сәяси партияләр, тиешле тәртиптә теркәлгән профсоюз белән идарә итүдә катнашудан, съездда (конференциядә) яисә башка иҗтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары, бакчачылык, дача куллану кооперативлары, күчемсез торак милекчеләре ширкәтләренең гомуми җыелышларында катнашудан тыш), Россия Федерациясе Президенты яисә Россия Федерациясе Хөкүмәте акты нигезендә оешманың коллегиаль органы эшчәнлегендә түләүсез катнашудан тыш; муниципаль берәмлек исеменнән оешманы оештыручы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру яки муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталында катнашу өлешләре) белән идарә итү тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актлар нигезендә оештыручысы (акционеры, катнашучысы) муниципаль берәмлек булган оешманың идарә итү һәм ревизия комиссиясе органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү; федераль законнарда каралган башка очраклар.

2) укытучылык, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән кала, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә. Бу очракта, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүе яки Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, укыту эшчәнлеге, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек чит дәүләт, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына финанслана алмый;

3) әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүе яки Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, коммерциягә нигезләнмәгән, дәүләтнеке булмаган чит ил оешмаларының идарә органнары, попечительлек һәм күзәтчелек советлары, башка органнары һәм аларның Россия Федерациясе территориясендә эш итүче структур бүлекчәләре составына керергә».

7. Муниципаль вазыйфаларны даими нигездә биләүче затлар түбәндәгеләрне тапшырырга тиеш:

7.1. Үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының Россия Федерациясе норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр.

7.2. Җир кишәрлеге, башка күчемсез мөлкәт объекты, транспорт чарасы, кыйммәтле кәгазьләр, акцияләр (оешмаларның устав (тупланма) капиталларындагы катнашу өлешләре, пайлар) сатып алуга кагылышлы һәр алыш-биреш буенча үз чыгымнары, шулай ук хатынының (иренең) һәм (яисә) балигъ булмаган балаларының чыгымнары турында белешмәләр тапшыру елыннан алдагы календарь ел дәвамында башкарылган белешмәләр (алга таба - хисап чоры) әлеге затның һәм аның хатынының (иренең) хисап чорына кадәрге соңгы өч елдагы гомуми кеременнән һәм әлеге алыш-бирешләр башкарылган акчаларны алу чыганакларыннан артып китсә.

7.3. Депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты коррупциягә каршы көрәш турында Россия Федерациясе законнары нигезендә тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт турында һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр хакында белешмәләрнең дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы законы (Татарстан Республикасы Премьер-министры) тарафыннан билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президенты карары буенча уздырыла.

7.4. Әлеге статьяның 7 өлеше нигезендә уздырылган тикшерү нәтиҗәсендә «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Премьер-министры күрсәтелгән вәкаләтләрне, җирле үзидарә органында сайланган әгъзаларга карата күрсәтелгән вәкаләтләрне, җирле үзидарә органында сайланган әгъза яисә тиешле вәкаләтләрне куллану турында гариза белән җирле үзидарә органына мөрәҗәгать итә.

7.41. Үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында дөрес булмаган яки тулы булмаган мәгълүмат биргән

депутатка, әгәр бу мәгълүматны бозып күрсәтүләр җитди булмаса, түбәндәге җаваплылык чараларын кулланылырга мөмкин:

1) кисәтү;

2) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органында, җирле үзидарәнең сайланулы органы депутатын, җирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфасыннан азат итү, аның вәкаләтләре чоры тәмамланганчы, муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органында, җирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфасын биләү хокукыннан мәхрүм итү;

3) аның вәкаләтләре вакыты тәмамланганчы, даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашыру хокукыннан мәхрүм итеп, даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашырудан азат итү;

4) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органында аның вәкаләтләре срогы туктатылганчы вазыйфа биләүне тыю;

5) вәкаләтләр срогы туктатылганчы даими нигездә вәкаләтләрне үтәүне тыю;

7.4-2. Депутатка, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасына, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затына карата әлеге статьяның 7.4-1 өлешендә күрсәтелгән җаваплылык чараларын куллану турында карар кабул итү тәртибе Россия Федерациясе субъекты законы нигезендә муниципаль хокукый акт белән билгеләнә.

7.5. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар тарафыннан тапшырылган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт турында һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр хакында белешмәләр җирле үзидарә органнарының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтларында урнаштырыла һәм (яисә) массакүләм мәгълүмат чараларына муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгару өчен бирелә.

8. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары биналарда, махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды территорияләрендә, аларны үткәрү тормыш-яшәешне тәэмин итү объектлары, транспорт яисә социаль инфраструктура, элемтә хәрәкәте бозылуга, җәяүлеләр һәм (яисә) транспорт чараларының хәрәкәтен булдырмауга йә гражданнарның торак урыннарына яисә транспорт, яисә социаль инфраструктура объектларына керүенә китермәсә, уздырыла. Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарының яисә җирле үзидарә органнарының мондый очрашулар турында хәбәре таләп ителми. Шул ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарга аларны уздыру датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

9. Җирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен махсус бирелгән урыннарны билгелиләр, шулай ук җирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен бирелә торган биналарның исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгелиләр.

10. Ачык агитация чаралары җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә уздырыла.

11. Җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган гавами чара рәвешендә депутатның сайлаучылар белән очрашуларын

оештыруга яисә уздыруга каршылык Россия Федерациясе законнары нигезендә административ җаваплылыкка китерә.

29 статья. Җирлек Советы депутатының сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте

1. Җирлек Советы депутаты сайлаучылар белән, шулай ук предприятие, оешмалар, дәүләт органнары һәм аның сайлау округы территориясендә урнашкан башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Җирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында үз эше турында елына кимендә бер тапкыр хисап тота һәм җирлек Советының эше турында даими рәвештә хәбәр итә, шулай ук аена кимендә бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

3. Җирлек Советы депутаты җирлек халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чараларны күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карарга, аларда булган мәсьәләләрне дөрес һәм үз вакытында хәл итәргә тиеш.

30 статья. Яңа сайланган җирлек Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш җирлек Советы беренче утырышка, депутатларның билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе сайланган көннән соң ун көннән дә соңга калмыйча, беренче утырышка җыела. Сайлаулардан соң беренче булып җирлек Советы утырышын җирлек башлыгы, ә ул булмаса - җирлекнең сайлау комиссиясе чакыра.

2. Җирлек Советының сайлаулардан соң беренче утырышын, яңа Главаны сайлаганчы, җирлек Советының яшь буенча иң өлкән депутаты ача һәм алып бара.

31 статья. Җирлек Советы компетенциясе

1. Җирлек Советы компетенциясендә түбәндәгеләр бар:

1) җирлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр кертү;

2) җирлек территориясендә кануннар нигезендә гомуммәҗбүри кагыйдәләр билгеләү;

3) җирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

4) салымнар һәм җыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, аларны түләү буенча ташламалар бирү;

4.1) муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеш стратегиясен раслау;

5) җирлекне үстерү планнарын һәм программаларын кабул итү, аларның үтәлеше турындагы хисапларны раслау;

6) чикләрне үзгәртү, җирлекне үзгәртү турындагы инициативаны күрсәтү;

7) җирлек Советы депутатларын сайлауларны билгеләү; җирлек Советы депутатларын сайлаулар буенча сайлау округлары схемасын раслау;

8) җирле референдумны билгеләү;

9) җирлек башлыгын сайлау;

10) җирлек вәкилен җирлек Советы депутатлары арасыннан Мөслим муниципаль районы Советына сайлау;

11) җирлек башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренең иң чик санын билгеләү;

12) җирлекнең сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләү;

13) җирлек Советы депутатының чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору, чакыртып алу буенча тавыш бирү мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү;

14) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

15) җирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәткә идарә итү һәм аның белән эш итү тәртибен, шул исәптән федераль законнар нигезендә аны хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; читләштерү җирлек Советы тарафыннан килештереп яисә расланганнан соң башкарыла торган муниципаль мөлкәт төрләре исемлеген билгеләү;

16) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзү, үзгәртеп оештыру һәм бетерү турында карар кабул итү тәртибен, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәтләренә тарифлар билгеләү, федераль законнарда каралган очраклардан тыш, эшләр башкару тәртибен билгеләү;

17) җирлекнең муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

18) җирлекнең ревизия комиссиясе рәисен һәм әгъзаларын билгеләп кую;

19) җирлек башлыгын отставкага чыгару турында карар кабул итү;

20) җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарә органнарындагы вазифаи затлар тарафыннан җирле әһәмияткә ия мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен үтәүне контрольдә тоту.

21) җирлекне территориаль планлаштыру документларын, җирлекне шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативларын, җирлек территориясеннән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә башка шәһәр төзелеше документларын раслау;

22) территорияне төзекләндерү кагыйдәләрен раслау;

23) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның җирле резервларын булдыру һәм алардан файдалану тәртибен билгеләү;

24) муниципаль махсуслаштырылган торак фондының торак урыннарын бирү тәртибен билгеләү;

25) территориаль иҗтимагый үзидарә органнарына җирлек бюджетыннан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

26) автоном коммерциягә карамаган оешмалар һәм фондлар рәвешендә коммерциягә карамаган оешмалар төзү турында карарлар кабул итү;

27) массакүләм мәгълүмат чарасы учреждениесе;

28) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны раслау;

29) җирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди яктан һәм оештыру ягыннан тәэмин итү тәртибен билгеләү;

30) җирлек Уставы һәм җирлек Советы карарлары аңлатмасы;

31) җирлек Советы Регламентын һәм үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка карарлар кабул итү;

32) җирлек Советы аппараты турындагы нигезләмәне раслау;

33) муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне әзерләүне һәм уздыруны депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты, муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру һәм матди-техник тәэмин итү;

34) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән җирлекләрнең вәкиллекле органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге Устав тарафыннан җирлек Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Җирлек Советы җирлек башлыгының еллык хисапларын, аларның эшчәнлек нәтиҗәләре, җирлек башкарма комитеты һәм җирлек башлыгының ведомство буйсынуындагы башка органнары эшчәнлеге турында, шул исәптән җирлек Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында, тыңлый.

32 статья. Җирлек Советының эш тәртибе

1. Җирлек Советының эш тәртибе әлеге Устав һәм җирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Җирлек Советы эшенең төп рәвеше аның утырышларыннан гыйбарәт, аларда җирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителә.

3. Әгәр җирлек Советы утырышлары анда сайланган депутатлар санының кимендә 50 проценты катнашса, тулы хокуклы була.

4. Җирлек Советының чираттагы утырышлары кимендә өч айга бер тапкыр уздырыла, чираттан тыш утырышлар җирлек башлыгы инициативасы белән чакырыла.

5. Совет утырышлары җирлек Башлыгы тарафыннан чакырыла. Җирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырышка - аны үткәрүгә кадәр бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Җирлек Советының һәр утырышында утырыш беркетмәсе алып барыла. Утырыш беркетмәсенә утырышны уздыру датасы, урыны һәм вакыты турындагы белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр санап үтелә һәм, тавыш бирү йомгакларын күрсәтеп, кабул ителгән барлык карарлар

теркәлә. Җирлек Советы утырышы беркетмәсенә имза салынганнан соң җирлек башлыгының аның белән җирлекнең теләсә кайсы кешесе таныша ала.

7. Җирлек Советы утырышларында һәр депутат бер тавышка ия. Җирлек Советы депутаты шәхсән үзе тавыш бирү хокукын гамәлгә ашыра. Җирлек Советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемдә) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүнең һәр төрен куллану очраклары әлеге Устав, җирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

8. Җирлек Советы утырышлары ачык һәм хәбәрдар уздырыла. Советның ачык утырышларында Поселениедә яшәүче һәркем катнашырга хокуклы.

Регламентта каралган очракларда Поселения Советы Җирлек Советы тарафыннан чакырылган затлар гына катнаша алган ябык утырышны уздыру турында карар кабул итәргә хокуклы, шулай ук утырышта законнар нигезендә катнашырга хокукы булган затлар.

33 статья. Җирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Җирлек Советы эшчәнлеген җирлек башлыгы оештыра.

2. Җирлек Советы Регламенты нигезендә җирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен депутатлар арасыннан, җирлек башлыгыннан тыш, даими яисә вакытлыча комиссияләр төзелергә мөмкин (яисә) күрсәтелгән мәсьәләләрне әзерләү өчен җаваплы депутатлар җирлек Советы эшчәнлегенең төп юнәлешләре буенча билгеләнергә мөмкин. Депутат ике даими комиссиядә эшләргә хокуклы.

3. Муниципаль программаларны, җирлек Советы карарлары проектларын әзерләү, җирлек карамагына кертелгән аеруча әһәмиятле мәсьәләләрне тикшерү өчен җирлек Советы каршында аның карары буенча депутатлар, җирлек башкарма комитеты, иҗтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр, белгечләр, экспертлар һәм җирлек халкы составында эш, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

34 статья. Җирлек Советының контроль функцияләрен гамәлгә ашыру

1. Җирлек Советы җирлек территориясендә әлеге Уставның җирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган норматив хокукый актлар нигезләмәләренең үтәлешен, җирлек бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларыннан, җирлекне үстерү программаларыннан файдалануны, җирлек башлыгының һәм җирлек Башкарма комитетының эшчәнлегенә контрольне гамәлгә ашыра.

2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан законнарны, әлеге Уставны һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, җирлек Советы, җирлек башлыгы карары белән депутатлар арасыннан күрсәтелгән фактларны тикшерү өчен вакытлы контроль комиссияләре төзелергә мөмкин.

3. Җирлек Советы, җирлек башлыгы инициативасы буенча кануннар нигезендә җирлек бюджеты акчаларыннан максатчан файдалануга, муниципаль мөлкәттән файдалануның нәтиҗәлелегенә тикшерү (ревизия) уздырылырга

мөмкин. Күрсәтелгән контроль һәм эксперт-аналитик чараларны үткәрү тәртибе җирлекнең ревизия комиссиясе турында нигезләмә белән билгеләнә.

4. Җирлекнең башкарма комитеты, предприятие, учреждение, оешма, вазыйфаи затлар, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, әгәр закон белән башкасы билгеләнмәгән булса, җирлек Советы, аның контроль комиссияләре, җирлек Советы депутаты мөрәҗәгате буенча җирлек Советы карамагына карый торган мәсьәләләр буенча соратып алына торган мәгълүмат бирергә, ә кануннарны, муниципаль хокукый актларны бозуларны бетерү һәм гаепле затларны җаваплылыкка тарту өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5. Контроль функцияләрен гамәлгә ашырганда җирлек Советы җирлек башкарма комитетының финанс-хуҗалык һәм башкарма-боеру эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

35 статья. Җирлек вәкилен муниципаль район Советына сайлау

1. Җирлек вәкиле җирлек Советы депутатлары арасыннан Мөслим муниципаль районы Советына яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана.

2. Җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан күбрәген хуплап тавыш биргән кандидат сайланган дип санала.

36 статья. Җирлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу

1.Җирлек Советының вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

1) җирлек советы үз-үзен таркату турында карар кабул итте. Шул ук вакытта үз-үзен таркату турындагы карар әлеге Устав тәртибендә кабул ителә;

2) «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 73 статьясында каралган нигезләрдә һәм тәртиптә җирлек советын тарату;

3) җирлек Советы депутатларының әлеге составының хокуксызлыгы турында Татарстан Республикасы Югары суды карары үз көченә кергәндә, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләрен туктатуына бәйле рәвештә;

4) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 3,5 һәм 6.2 өлешләре нигезендә, шулай ук җирлек бетерелгән очракта, җирлекне үзгәртеп кору;

5) җирлек чикләрен үзгәртү нәтиҗәсендә җирлек сайлаучылары санын 25 процентган артыгракка арттыру;

6) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу.

2. Җирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату аның депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Халык тарафыннан сайланган депутатлардан торучы җирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, җирлек Советына вакытыннан алда сайлаулар федераль законда билгеләнгән срокларда уздырыла.

37 статья. Җирлек Советының үз-үзен таркату турында карар кабул итү тәртибе

1. Җирлек Советының үз-үзен таркату турындагы карар җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының кимендә яртысы күләмендә җирлек башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы буенча кабул ителергә мөмкин.

2. Үз-үзен таркату турында карар кабул итү инициативасы түбәндәгечә күрсәтелә алмый:

1) җирлек Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) җирлек бюджетын кабул итү һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау чорында;

3) җирлек башлыгын чакыртып алу турында тавыш бирүне уздыру чорында йә аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Җирлек Советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен тарату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа рөхсәтнең сәбәпләрен нигезләүче башка материаллар да өстәлергә мөмкин.

4. Депутатлар арасыннан үзтаркалу турындагы мәсьәләне алдан карау өчен җирлек Советы карары белән комиссия төзелә. Җирлек Советы яки җирлек башлыгы карары буенча җирлек Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә халык тыңлауларына чыгарылырга мөмкин.

5. Җирлек Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне карауның дәвамлылыгы җирлек Советы депутатларының һәм җирлек кешеләренең үз-үзләрен таркату инициативасын һәрьяклап һәм объектив тикшерү мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзен таркату турындагы карар үз-үзен тарату турындагы инициативаны чыгарган көннән соң ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Җирлек Советының үз-үзен таркату турындагы карар җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яшерен тавыш бирү юлы белән өчтән ике тавыш белән кабул ителә.

7. Җирлек Советы үз-үзен таркату турындагы тәкъдиме кире кагылган очракта, үз-үзен таркату турындагы кабат инициатива үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән бер елдан да иртәрәк күрсәтелергә мөмкин.

38 статья. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Җирлек башлыгының вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылса;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

5). аңа карата суд хөкем карарының законлы көченә керүе;

6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданлыгын туктату - аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга, аларга чит ил гражданлыгын алырга яисә яшәргә рөхсәт яисә Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы булмаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алырга хокуклы, аның нигезендә чит ил гражданы булган Россия Федерациясе гражданинының чит ил гражданлыгы булган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәвенә хокукын раслый торган башка документ алырга хокуклы, җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

8) сайлаучыларның фикерләре;

9) җирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10). хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә җибәрү;

11) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәү;

12) гамәлдәге законнарда каралган башка очракларда.

2. Җирлек Советы депутатының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карары вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча, ә әлеге нигез җирлек Советы утырышлары арасында барлыкка килгән очракта, - шундый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

3. Әлеге статьяның 1 пунктының 1-7, 10 һәм 11 бүлекләрендә күрсәтелгән очракларда җирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турындагы карар җирлек Советы тарафыннан кабул ителә, анда җирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату көне билгеләнә.

4. Әлеге статьяның 8 пунктында каралган очракта җирлек Советы депутаты вәкаләтләре чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтиҗәләре рәсми басылып чыккан көннән җирлек Советы депутаты вәкаләтләре туктатыла.

5. Әлеге статьяның 9 пунктында каралган очракта җирлек Советы депутаты вәкаләтләре җирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.

6. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, депутатны өстәмә сайлаулар федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.

IV бүлек. ҖИРЛЕК БАШЛЫГЫ

39 статья. Җирлек башлыгы - җирлекнең югары вазыйфаи заты

1. Җирлек башлыгы җирлекнең югары вазыйфаи заты булып тора.

2. Җирлек башлыгы җирлек Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе булып тора.

3. Җирлек башлыгы вазыйфасының рәсми атамасы - Түбән Табын авыл җирлеге башлыгы.

4. Җирлек башлыгы вазифасы буенча Мөслим муниципаль районы Советы депутаты булып тора.

40 статья. Җирлек башлыгын сайлау тәртибе

1. «Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Түбән Табын авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге башлыгы муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан үз составыннан сайлана.

Әгәр җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан күбрәге аны сайлау өчен тавыш бирсә, депутат җирлекнең сайланган Башлыгы булып санала.

3. Сайлаганнан соң җирлек башлыгы түбәндәге антны китерә:

Муниципаль берәмлек башлыгы вазыйфасына керешкәндә - миңа муниципаль берәмлек уставы тарафыннан бирелгән үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда, бүгенге һәм киләчәк буыннар алдында муниципаль берәмлек өчен җаваплылыкны аңлап, Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм Татарстан Республикасы законнарын, муниципаль берәмлек Уставын төгәл үтәргә, муниципаль берәмлек халкының хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен хөрмәт итәргә, тарихи традицияләрне ихтирам итәргә һәм икътисадый потенциалны арттырырга омтылырга, үз бурычларын намуслы, муниципаль берәмлекнең чәчәк атуы өчен һәм аның барлык халкы өчен дөрес, намуслы итеп үтәргә.

41 статья. Җирлек башлыгы статусы

1. Җирлек башлыгы даими нигездә эшли.

2. Җирлек башлыгын Мөслим муниципаль районы Советында даими нигездә биләп торган вазыйфага сайлаган очракта, ул җирлек башлыгының вәкаләтләрен даими нигездә башкармый.

3. Җирлек башлыгы үз эшчәнлегендә җирлек халкына һәм җирлек Советына федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә контрольлек итү һәм хисап тоту.

4. Җирлек башлыгы Советка үз эшчәнлегенең нәтиҗәләре турында еллык отчетлар тапшыра, ә җирлек башлыгы җирле администрацияне җитәкләгән очракта, җирле администрация һәм аңа буйсынучы башка җирле үзидарә органнары эшчәнлеге нәтиҗәләре турында, шул исәптән җирлек Советына куелган мәсьәләләрне хәл итү турында.

5. Җирлек башлыгы "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "аерым затларга тыю турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш затлар категорияләренә счетлар (кертемнәр) ачарга һәм булырга, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акчаларны һәм кыйммәтләрне сакларга, чит ил финанс коралларына ия булу һәм (яки) куллану.

42 статья. Җирлек башлыгының вәкаләтләре

Авыл җирлекләре башлыгы

1) Башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә Поселение ышаныч кәгазеннән башка эш итә;

2) Поселение Советы эшен оештыра, Поселение Советы утырышларын җыя һәм аларда рәислек итә, Советның чираттан тыш утырышын таләп итәргә хокуклы;

3) әлеге Устав белән билгеләнгән тәртиптә Поселение Советы кабул иткән норматив хокукый актларга кул куя һәм халыкка җиткерә;

4) үз вәкаләтләре чикләрендә хокукый актлар чыгара;

5) Поселение Советы эшендә җәмәгатьчелек фикерен ачуны һәм исәпкә алуны тәэмин итү чараларын күрә;

6) гражданнарны кабул итүне, аларның мөрәҗәгатьләрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карауны оештыра;

7)Җирлек Советының утырышлар беркетмәләренә имза сала;

8) җирлек Советы аппараты эше белән җитәкчелек итә;

9) Поселение Башкарма комитеты җитәкчесенең вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән алып билгеләнгән тәртиптә билгеләнгәнче һәм билгеләнгән тәртиптә башкарма комитетның яңа җитәкчесенең вазыйфасына билгеләп куя һәм Поселение Башкарма комитеты җитәкчесе урынбасарын вазыйфасыннан азат итә;

10) Җирлекнең Башкарма комитеты җитәкчесе белән контракт төзи;

11) Җирлек Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны җайга сала;

12) Җирлек Советын тоту һәм аның эшчәнлеген тәэмин итү өчен Җирлек бюджетында каралган чыгымнар буенча акча бүлүче булып тора;

13) законнарга һәм әлеге Устав нигезендә гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча Халыклар Советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

14) җирлекләрнең федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, җирлек территориясендә гамәлдә булган Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән кирәкле хезмәттәшлеген тәэмин итә;

15)Җирлек исеменнән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары белән шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлек итү һәм гамәлләрне координацияләү турында килешүләр төзи;

16)җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен хәл итү буенча җирле үзидарә органнары тарафыннан вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

17) Җирлек мәнфәгатьләрен тәэмин итү һәм яклау чараларын күрә;

18) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән җирлекләр башлыклары карамагына кертелгән башка вәкаләтләрне, шулай ук әлеге Устав тарафыннан кертелгән башка вәкаләтләрне, Җирлек башлыгы компетенциясенә җирлек Советы карарлары белән гамәлгә ашыра.

2. Җирлек башлыгы түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга вәкаләтле җирле үзидарә органын билгели:

1) муниципаль-хосусый партнерлык проектын гамәлгә ашырганда җирле үзидарә органнары эшчәнлеген координацияләүне тәэмин итү;

2) муниципаль-хосусый партнерлык турында килешү төзү хокукына конкурслар уздыру өчен конкурс документациясен гавами партнерлыкка килештерү;

3) муниципаль-хосусый партнерлык турындагы килешүне гамәлгә ашыруны мониторинглауны гамәлгә ашыру;

4) муниципаль-хосусый партнерлык турындагы килешүне гамәлгә ашыру барышында гавами партнерларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклауда ярдәм итү;

5) муниципаль-хосусый партнерлык турында төзелгән килешүләр реестрын алып бару;

6) муниципаль-хосусый партнерлык турында килешү хакында мәгълүматның ачыклыгын һәм һәркем файдалана алырлык булуын тәэмин итү;

7) муниципаль-хосусый партнерлык турындагы килешүне гамәлгә ашыру мониторингы нәтиҗәләрен вәкаләтле органга тапшыру;

8) федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында һәм башка норматив хокукый актларында каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

43 статья. Җирлек башлыгы урынбасары

1. Җирлек башлыгы тәкъдиме белән җирлек советы депутатлары арасыннан җирлек башлыгының урынбасары сайлана.

2.Әгәр җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан күбрәге аны сайлау өчен тавыш бирсә, депутат җирлекнең сайланган Башлыгы булып санала.

3. Җирлек башлыгы урынбасары җирлек Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлү нигезендә җирлек башлыгы йөкләмәләрен үти, ә аның вакытлыча булмавы (авыруга яисә отпускка бәйле) яисә үз бурычларын үтәү мөмкинлеге булмау яки вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату очрагында җирлек башлыгы вазыйфаларын башкара.

4. Җирлек башлыгы урынбасары үз вәкаләтләрен даими нигездә башкармый.

5. Җирлек башлыгы урынбасарының вәкаләтләре әлеге Уставның 38 статьясында каралган нигезләрдә вакытыннан алда туктатыла.

6. Җирлек башлыгының урынбасары җирлек башлыгы инициативасы буенча яисә депутатлар төркеме таләбе буенча җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә өчтән бере күләмендә кабул ителә торган җирлек Советы карары буенча үз вазыйфасыннан теләсә кайсы вакытта да алынырга мөмкин. Җирлек башлыгы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

44 статья. Җирлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу

1. Җирлек башлыгының вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 741 статьясы нигезендә отставкага китү;

4) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан ваз кичү;

5) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылса;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

7) аңа карата суд хөкем карарының законлы көченә керүе;

8) Россия Федерациясе муниципаль районыннан читкә даими яшәү урынына китү.

9). Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучының – чит ил гражданлыгын туктату – аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга, чит ил дәүләтенең гражданлыгын алырга яисә яшәү төрен яки Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган Россия Федерациясе гражданинының чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган, аның нигезендә чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы булган башка документны алырга хокуклы.

10) сайлаучыларның фикерләре;

11) сәламәтлеге торышы буенча суд тәртибендә билгеләнгән ныклы сәләтсезлекне җирлек башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашырырга;

12) "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "Коррупциягә каршы көрәш турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәү аерым категория затларга счетлар (кертемнәр) ачарга һәм булырга, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акчаларны һәм кыйммәтләрне сакларга, чит ил финанс коралларына ия булу һәм (яки) куллану;

13) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 13 статьясындагы 3, 5 һәм 6.2 өлешләре нигезендә гамәлгә ашырыла торган муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору, шулай ук муниципаль берәмлек бетерелгән очракта куярга;

14) җирлекнең шәһәр округы белән берләшүенә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалтуы;

15) муниципаль берәмлек яки җирлекнең шәһәр округы белән берләшүе чикләренең үзгәрүе нәтиҗәсендә муниципаль берәмлек сайлаучылары санын 25 проценттан артыкка арттыру;

2. Җирлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, әлеге статьяның 1 өлешендәге 1-12, 15 пунктларында күрсәтелгән нигезләр буенча, яңа Башлыкны сайлау Җирлек Советының якындагы утырышында гамәлгә ашырыла.

2.1. Муниципаль берәмлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, муниципаль сайлауларда сайлана торган муниципаль берәмлек башлыгын сайлаулар "Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында" 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән срокларда уздырыла.

2.2. Әгәр җирлек Советы составыннан сайланган җирлек башлыгы, аны отставкага чыгару турында җирлек Советы карары нигезендә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган булса, күрсәтелгән карарга суд тәртибендә шикаять бирә, җирлек Советы суд карары закон көченә кергәнче үз составыннан җирлек башлыгын сайлау турында карар кабул итәргә хокуксыз.

2.3.Муниципаль берәмлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан үз составыннан яисә конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасыннан сайлап куела торган муниципаль берәмлек башлыгын сайлау вәкаләтләре шул рәвешле туктатылган көннән алып алты айдан да соңга калмыйча гамәлгә ашырыла.

3. Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының вәкаләтләре чоры тәмамланганчы алты айдан кимрәк вакыт калган булса, муниципаль берәмлек башлыгын муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы составыннан сайлау яңа сайланган муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының беренче утырышында гамәлгә ашырыла, ә конкурс комиссиясе тарафыннан конкурс нәтиҗәләре буенча тәкъдим ителгән кандидатлар арасыннан муниципаль берәмлек башлыгын сайлау - муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органын тулы хокуклы составында сайлаган көннән алып өч ай эчендә башкарыла.

4. Муниципаль берәмлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яки аңа карата суд карары буенча сак астына алу яисә вазыйфасыннан вакытлыча читләштерү рәвешендә процессуаль мәҗбүр итү чаралары кулланылган очракта, аның вәкаләтләрен җирле үзидарәнең вазыйфаи заты - җирлек башлыгы урынбасары башкара.

5. Вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган җирлек башлыгы җирлек башлыгы вазыйфасыннан ваз кичү турында йә җирлек башлыгын отставкага чыгару турындагы карар нигезендә әлеге хокукый актка яисә суд тәртибендә карарга шикаять биргән очракта, җирлек Советы үз составыннан җирлек Советы тарафыннан сайланган муниципаль берәмлек башлыгын закон көченә кергәнче кабул итәргә хокуклы түгел.

45 статья. Ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү).

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә түбәндәге очракларда ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш:

1) яклар тарафыннан үзе тора торган мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу чараларын затның күрмәве;

2) үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре хакында белешмәләрне тапшырмау яки белә торып дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру;

3) затның, федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) зат тарафыннан эшмәкәрлек эшчәнлеге башкару;

5) затның идарә органнары, попечительләр яисә күзәтүчеләр советлары, коммерциягә карамаган чит ил оешмалары һәм Россия Федерациясе территориясендә яисә Россия Федерациясе законнарында гамәлдә булган башка органнары составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтына китерә торган яисә китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы барлыкка килү турында билгеле булган муниципаль вазыйфаны биләүче зат ышанычын югалтуга бәйле рәвештә эштән чыгарылырга (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш, муниципаль вазыйфаны биләүче зат муниципаль вазыйфаны үтәмәгән очракта, яклар конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу буенча чаралар.

V бүлек. АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

46 статья. Җирлекнең башкарма комитеты - җирлекнең җирле үзидарә башкарма-күрсәтмә органы

1. Авыл җирлеге башкарма комитеты авыл җирлеге җирле үзидарәсенең башкарма-боеру органы булып тора.

2. Җирлек башкарма комитетының рәсми исеме - «Түбән Табын авыл җирлегенең башкарма комитеты», кыскартылган исеме «Түбән Табын авыл җирлегенең башкарма комитеты».

3. Җирлекнең башкарма комитеты җирлек Советына һәм җирлек халкына хисап тота һәм аның контролендә була.

4. Җирлекнең башкарма комитеты үз исеме булган мөһер, бланклардан тора.

Җирлекнең башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары җирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

47 статья. Җирлекнең Башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитетның структурасы Җирлек башлыгы тәкъдиме буенча Җирлек Советы тарафыннан раслана.

2. Башкарма комитет структурасына башкарма комитетның тармак (функциональ) һәм территориаль органнары керергә мөмкин.

3. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне хәл итү бурычларын килештерелгән Җирлек Башкарма комитеты эшчәнлегендә ярдәм күрсәтү өчен Җирлек башлыгы карары белән Җирлек башлыгы карары белән координация, эксперт һәм башка иҗтимагый (консультатив) советлар төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән советлар Җирлек башкарма комитеты структурасына керми. Аларда эш иҗтимагый башлангычларда тормышка ашырыла.

48 статья. Башкарма комитетының вәкаләтләре

1. Җирлекнең башкарма комитеты.

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- җирлек бюджеты проектын, җирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеш планнары һәм программалары проектларын эшли;

- җирлек бюджетының үтәлешен тәэмин итә, җирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеш планнары һәм программаларының үтәлешен оештыра;

- җирлек бюджеты үтәлеше турында хисап, җирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеш программаларының һәм планнарының үтәлеше турында хисап әзерли;

- җирлекнең икътисад һәм социаль өлкәсе торышын характерлый торган статистик күрсәткечләр җыюны һәм күрсәтелгән мәгълүматларны законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыруны оештыра;

2) җирлек территориясендә муниципаль милек белән идарә итү, предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- җирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәте белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, куллану, алар белән эш итү һәм арендалау мәсьәләләрен хәл итә;

- җирлек Советы карары белән билгеләнгән очракларда, җирлек Советы килешүенә (раславына) муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр әзерли һәм кертә;

- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән җирлекнең икътисади һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек итү турында килешүләр төзи; җирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр булдыруга ярдәм итә;

- җирлек Советы билгеләгән тәртип нигезендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр булдыра, алар эшчәнлегенең максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәэмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә аларның җитәкчеләрен билгели һәм биләп торган вазыйфадан азат итә;

- бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс ягыннан тәэмин итүне

һәм муниципаль биремне үтәүне финанс ягыннан тәэмин итүне гамәлгә ашыра, шулай ук муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алуны гамәлгә ашыра;

3) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

- җирлекнең коммуналь инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын, җирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын, җирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшли һәм гамәлгә ашыра, аларга таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә;

- җирлек халкын элемтә, җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм күмү урыннарын карап тотуны тәэмин итә;

- энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, муниципаль берәмлек чикләрендә биналары муниципаль торак фонды булган күп фатирлы йортларга энергетика тикшерүен үткәрүне оештыра, энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру турында законнарда каралган башка чараларны оештыра һәм үткәрә;

- коммуналь инфраструктура системасына тоташуга тарифларны, коммуналь комплекс оешмаларының тоташуга тарифларын, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләрне, кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмәләрне җайга сала.

- авыл хуҗалыгы җитештерүен үстерү һәм авыл хуҗалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү, кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү өчен шартлар тудыра;

- Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә җирлек чикләрендә халыкны электр һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу, халыкны ягулык белән тәэмин итүне оештыру;

4) мәдәният, спорт, балалар һәм яшьләр белән эшләү, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэмин итү өлкәсендә:

җирлек халкының ялын оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

- җирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыра, җирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыра;

- балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра;

- җирлек территориясендә законнар, дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнары актлары үтәлешен, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яки арбитраж судта, җирле үзидарә органнарының һәм дәүләт вазыйфаи затларының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның хокукларын боза торган актларына карата шикаять бирә;

- җирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын үткәрүне тәэмин итә;

- муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне әзерләүне һәм уздыруны җирлек депутаты, җирлекнең сайланулы органы әгъзасы, җирлекнең сайланулы вазыйфаи заты, җирлекнең чикләрен үзгәртү, җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру һәм матди-техник тәэмин итүне гамәлгә ашыра;

- җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларына, җирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларына, җирлек Советы депутатларына, муниципаль хезмәткәрләр һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә һөнәри белем бирүне оештыра, муниципаль хезмәт өчен кадрлар әзерләүне мәгариф турында Россия Федерациясе законнарында һәм муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган тәртиптә оештыра;

- җыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар үткәрүгә, спорт, тамаша кылу һәм башка массакүләм җәмәгать чараларын оештыруга бәйле законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

- җәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтә, халык дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыра;

5) төзекләндерү өлкәсендә:

«каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау), җыю, ташу, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү буенча эшчәнлекне оештыруда катнаша»;

- җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслый, аларның үтәлешен тикшереп тора, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә җирлек территориясен төзекләндерүне оештыра;

- адреслар бирүне, адреслар үзгәрүне, аннулированиене, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның җирле әһәмияттәге җирле юлларыннан тыш) исемнәр бирүне, җирлек чикләрендә планлаштырылган структура элементларына исемнәр бирүне, мондый исемнәрне үзгәртү, аннулировать итүне, мәгълүматны дәүләт адреслы реестрында урнаштыруны гамәлгә ашыра;

6) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары тарафыннан җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чараларын исәпкә алып бара һәм тиешенчә файдалануны тәэмин итә;

- федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

- җирлекнең җирле үзидарә органнары карамагындагы матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан аларга тапшырылган аерым дәүләт

вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен өстәмә файдалануны җирлек Советы карарлары нигезендә тәэмин итә;

7) башка вәкаләтләр:

- җирлек башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка яктан тәэмин итүне башкара;

- җирлекнең архив фондларын формалаштыруны тәэмин итә;

- җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү максатларында, гражданнарны җирлек өчен әһәмиятле булган әлеге Уставның 5 статьясындагы 1 өлешенең 4, 6 һәм 9 пунктларында каралган социаль әһәмиятле эшләрне (шул исәптән дежурлыкларны) ирекле нигездә башкаруга җәлеп итү турында карар кабул итә һәм аларны үткәрүне оештыра;

- федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый элемтәләрне гамәлгә ашыра;

- җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча, ззаконнар, әлеге Устав, җирлек Советы карарлары белән җирлек Советы яисә башка җирле үзидарә органнары компетенциясенә кертелгән вәкаләтләрдән тыш, башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

- милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, җирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларны социаль һәм мәдәни адаптацияләүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлтелгән чараларны тормышка ашыру өчен шартлар тудыру;

- җирлек халкына массакүләм ял итү өчен шартлар тудыру һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндерүне оештыру, шул исәптән гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле үтеп керүен тәэмин итү.

2.Башкарма комитет муниципаль районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

- җирлек музейлары булдыра;

- җирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр башкара;

- опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнаша;

- муниципаль район территориясендә җирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйле эшчәнлекне тормышка ашыру өчен шартлар тудыра;

4) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм муниципаль район территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтә;

- җирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнаша;

- муниципаль янгын сагы булдыра;

- «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыра»;

- туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;

- кеше хокукларын тәэмин итүгә җәмәгать контролен һәм мәҗбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтүне гамәлгә ашыручы иҗтимагый күзәтчелек комиссияләренә ярдәм күрсәтә;

8) инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында" 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гомумроссия инвалидлар иҗтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү;

- гражданнарга социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондының торак урыннарын торак законнары нигезендә бирә;

«- җирлек территориясендә яшәүче хуҗасыз хайваннар белән эш итү буенча эшчәнлек алып бара.;

- инвалидларның, сәламәтлеге ягыннан мөмкинлеге чикле затларның физик культурасын һәм спортын, адаптив физик культурасын һәм адаптив спортын үстерүгә ярдәм итә;

-1992 елның 7 февралендәге "Кулланучылар хокукларын яклау турында" 2300-1 нче номерлы Россия Федерациясе Законында каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыра».

- "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында" Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыра;

3.Җирлекнең башкарма комитеты муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган булып тора.

Муниципаль контроль өлкәсендә җирлек башкарма комитеты вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) автомобиль транспортында муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру; Муниципаль контроль төрләре һәм аларны гамәлгә ашыруга вәкаләтле җирле үзидарә органнары исемлеге Район Советы билгеләгән тәртиптә алып барыла;

2) аны гамәлгә ашыру вәкаләтләре җирле үзидарә органнарына бирелгән региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү, Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең вәкаләтле органнары тарафыннан раслана торган типлаштырылган административ регламентлар нигезендә гамәлгә ашыру вәкаләтләре җирле үзидарә органнарына бирелгән региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

4) федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында һәм башка норматив хокукый актларында каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләре мондый органнарның статусын билгеләүче хокукый актлар нигезендә Район Башкарма комитеты органнарына йөкләнергә мөмкин.

Муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, юридик затларны, шәхси эшмәкәрләрне тикшерүне оештыру һәм үткәрү белән бәйле мөнәсәбәтләргә «Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм шәхси эшмәкәрләрнең хокукларын яклау турында» 2008 елның 26 декабрендәге 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

4. Террорчылыкны профилактикалауда катнашу буенча җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл иткәндә, шулай ук аның нәтиҗәләрен минимальләштергәндә һәм (яисә) юкка чыгарганда җирлекнең башкарма комитеты:

1) террорчылыкны профилактикалау, шулай ук аның чагылышларын минимальләштерү һәм (яисә) юкка чыгару өлкәсендә муниципаль программалар эшли һәм гамәлгә ашыра;

2) муниципаль берәмлекләрдә террорчылыкның асылын һәм аның иҗтимагый куркынычын аңлату буенча мәгълүмати-пропаганда чаралары оештыра һәм үткәрә, шулай ук гражданнарда террорчылык идеологиясен кабул итмәү, шул исәптән мәгълүмати материаллар, басма продукция тарату, аңлату эшләре һәм башка чаралар үткәрү юлы белән.

3) террорчылыкны профилактикалау, шулай ук федераль башкарма хакимият органнары һәм (яисә) Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органнары тарафыннан оештырыла торган аның чагылышларын минимальләштерү һәм (яисә) бетерү чараларында катнаша;

4) муниципаль милектәге яисә җирле үзидарә органнары карамагындагы объектларның террорчылыктан сакланышына карата таләпләрнең үтәлешен тәэмин итә;

5) террорчылыкны профилактикалауда катнашу мәсьәләләре буенча, шулай ук аның нәтиҗәләрен Россия Федерациясе субъектының башкарма хакимияте органнарына минимальләштерүдә һәм (яисә) юкка чыгаруда катнашу мәсьәләләре буенча тәкъдимнәр җибәрә;

6) террорчылыкны профилактикалауда катнашу буенча җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча, шулай ук аның нәтиҗәләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) юкка чыгаруда катнашу буенча башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

49 статья. Җирлек Башкарма комитеты җитәкчесе

1. Җирлек башкарма комитетын башкарма комитет җитәкчесе җитәкли.

2. Җирлек башкарма комитеты җитәкчесе әлеге вазыйфага контракт буенча билгеләнүче җирлекнең җирле үзидарә вазыйфаи заты булып тора.

3. Җирлек башкарма комитеты җитәкчесе үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыра.

4. Аерым оештыру-боеру функцияләрен гамәлгә ашыру өчен җирлек Башкарма комитеты җитәкчесенең урынбасарлары бар. Җирлек Башкарма

комитеты җитәкчесе вакытлыча булмаган (авыруга яисә отпускка бәйле) очракта яисә аның үз бурычларын үтәве мөмкин булмаган йә вәкаләтләрен вакытыннан алда туктаткан очракта, аның вәкаләтләрен башкарма комитет җитәкчесенең урынбасарларының берсе Вазыйфаларны билгеләнгән бүлешү нигезендә гамәлгә ашыра.

5. Җирлек Башкарма комитеты җитәкчесенең вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

50 статья. Җирлек Башкарма комитеты җитәкчесен билгеләү тәртибе

1. Җирлек башкарма комитеты җитәкчесен билгеләү конкурс нигезендә уздырыла.

Конкурс шартлары, аны уздыру датасы, вакыты һәм урыны турында белешмәләр, контракт проекты конкурс уздыру көненә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарылырга тиеш.

2. Конкурсны үткәрү өчен конкурс комиссиясе төзелә. Конкурс комиссиясе әгъзаларының гомуми саны Җирлек советы тарафыннан билгеләнә.

3. Зат башкарма комитет җитәкчесе вазыйфасына конкурс нәтиҗәләре буенча конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасыннан Җирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Җирлек башкарма комитеты җитәкчесе өчен контракт шартлары Җирлек Советы тарафыннан җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы өлешендә һәм Татарстан Республикасы законы белән җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы өлешендә раслана.

Җирлек башкарма комитеты җитәкчесе "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы федераль закон, "Коррупциягә каршы көрәш турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш аерым категориядәге затлар ачарга һәм ия счетлар (кертемнәр), сакларга кулдагы акча һәм кыйммәтләре чит ил банкларында, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) файдалану".

51 статья. Җирлек Башкарма комитеты җитәкчесенең вәкаләтләре чоры

1. Җирлек Башкарма комитеты җитәкчесе вазыйфасына затны Башкарма комитет җитәкчесе вазыйфасына билгеләп кую турында карар кабул иткән Җирлек Советы вәкаләтләре чорына билгеләнә (яңа чакырылыш Җирлеге Советы эшли башлаган көнгә кадәр), әмма кимендә ике елга.

2. Җирлек Советы вәкаләтләре чоры тәмамлангач, башкарма комитет җитәкчесе үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны поселок башкарма комитетының яңа җитәкчесе билгеләнгән тәртиптә билгеләнгәнче дәвам итә.

52 статья. Җирлек Башкарма комитеты җитәкчесе вәкаләтләре

Башкарма комитет Җитәкчесе

1) җирлекнең башкарма комитеты эшчәнлегенә бердәм башлангыч принципларында җитәкчелек итә һәм үз компетенциясенә керә торган вәкаләтләрнең башкарма комитеты тарафыннан үтәлүе өчен шәхси җаваплылык тота;

2) Совет, башлык, башка җирле үзидарә органнары, шул исәптән башка муниципаль берәмлекләр, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә Башкарма комитетны тәкъдим итә;

3) Җирлек Советы каравына җирлек бюджеты проектларын һәм аның үтәлеше турындагы хисапларны тапшыра;

4) муниципаль берәмлекне комплекслы социаль-икътисадый үстерү планнары һәм программалары проектларын һәм аларның үтәлеше турында хисапларны Совет каравына тәкъдим итә;

5) Җәмәгать Советы раславына башкарма комитет структурасы проектын кертә, хезмәткәрләр санының иң чик структурасы һәм хезмәткә түләү фонды билгеләгән структура нигезендә Башкарма комитетының штат расписаниесен раслый;

6)Башлык белән килешенеп, Башкарма комитет җитәкчесе урынбасарларын, Башкарма комитет органнары җитәкчеләрен билгели һәм вазыйфадан азат итә, урынбасарлары арасында вазыйфаларны бүлә, муниципаль хезмәткәрләрне һәм Башкарма комитетның башка хезмәткәрләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә, аларның эшчәнлеген контрольдә тота, аларга карата кызыксындыру һәм дисциплинар җаваплылык чараларын куллана;

- үз вәкаләтләре чикләрендә расланган бюджет нигезендә җирлек чаралары белән эш итә;

8) җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен Җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашыруны тәэмин итә, аларны үтәү өчен шәхси җаваплылык тота; тиешле законнар нигезендә һәм үтәгәндә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара;

Башкарма комитетның хокукый актларын - Башкарма комитет компетенциясенә кертелгән җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча карарлар һәм күрсәтмәләр, шулай ук Башкарма комитет эшен оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

10)Елына бер тапкырдан да ким булмаган яисә Җирлек Советы башлыгы таләбе буенча Җирлек Советы үзенең эшчәнлеге һәм эшчәнлеге турында хисап тапшыра;

11) халыкка даими рәвештә башкарма комитет эшчәнлеге турында хәбәр итә, Башкарма комитет хезмәткәрләре тарафыннан гражданнарны кабул итүне оештыра, айга кимендә бер тапкыр гражданнарны кабул итә, гражданнарның

тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

12) дәүләт һәм башка органнарда муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен тәэмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә, Башкарма комитет исеменнән судка гариза бирә, ышанычнамәләр бирә;

13) законнар, Устав, Совет карарлары һәм әлеге контракт нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

53 статья. Җирлек башкарма комитеты җитәкчесе вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

Башкарма комитет җитәкчесе вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) әлеге статьяның 2 һәм 3 өлешләре нигезендә контрактны өзү;

4) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан ваз кичү;

5) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылса;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

7) аңа карата суд хөкем карарының законлы көченә керүе;

8) Россия Федерациясе муниципаль районыннан читкә даими яшәү урынына китү.

9) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучының – чит ил гражданлыгын туктату – аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга, чит ил дәүләтенең гражданлыгын алырга яисә яшәү төрен яки Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган Россия Федерациясе гражданинының чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган, аның нигезендә чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы булган башка документны алырга хокуклы.

10). хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә җибәрү;

11) Халыкны башка җирлек белән берләштерү юлы белән, шулай ук Җирлек бетерелгән очракта үзгәртеп корганда;

12) Җирлек чикләре үзгәрү аркасында килеп чыккан сайлаучылар санын 25 процентган артыкка арттыру;

13) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу.

2.Башкарма комитет җитәкчесе белән контракт яклар килешүе буенча яки суд тәртибендә түбәндәгеләрнең гаризасы нигезендә өзелергә мөмкин:

1) Җирлек Советы яисә Җирлек башлыгының контрактның җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә кагылышлы өлешендә шартларын бозуга

бәйле рәвештә, шулай ук законнарда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәвенә бәйле рәвештә;

2) Татарстан Республикасының иң югары вазыйфаи заты - федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы өлештә контрактның шартларын бозуга бәйле рәвештә, шулай ук законнарда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә;

3) Башкарма комитет җитәкчесе – җирле үзидарә органнары һәм (яки) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан контракт шартларын бозуга бәйле рәвештә.

3. Башкарма комитет җитәкчесе белән контракт "Коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр), акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил милкенә каршы тору турында Законнар нигезендә билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәүгә бәйле рәвештә Татарстан Республикасы югары вазыйфаи затының (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең иң югары башкарма органы җитәкчесенең) гаризасы (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең иң югары башкарма органы җитәкчесе) һәм башка затларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил милкенә (яисә) ия булуны, коррупциягә каршы тору турындагы белешмәләр тапшыру йөкләмәләре нигезендә суд тәртибендә өзелергә мөмкин.

4. Башкарма комитет җитәкчесе вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яки аңа карата суд карары буенча сак астына алу яисә вазыйфасыннан вакытлыча читләштерү рәвешендә процессуаль мәҗбүр итү чаралары кулланылган очракта, аның вәкаләтләре җирле үзидарәнең яисә вәкаләтле муниципаль хезмәткәрнең Җирлек Уставы нигезендә билгеләнә торган вазыйфаи затын яисә вәкаләтле муниципаль хезмәткәрне башкара.

VI бүлек. БАШКА ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ. ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҮЗАРА ХЕЗМӘТТӘШЛЕГЕ

54 статья. Җирлекнең ревизион комиссиясе

1. Җирлекнең референдум комиссиясе тышкы муниципаль финанс контроленең даими эшләүче органы булып тора һәм җирлек Советы тарафыннан төзелә.

2. Җирлекнең референдум комиссиясе рәис һәм ике әгъзадан (аудиторлардан) тора.

3. Җирлекнең Ревизион комиссиясе рәисе һәм әгъзалары җирлек башлыгы тәкъдиме белән биш елга җирлек советы тарафыннан билгеләнә. Җирлекнең Ревизион комиссиясе рәисе һәм әгъзалары үз вәкаләтләрен даими нигездә яисә даими нигездә җирлек Советы карары белән гамәлгә ашыралар.

Җирлекнең ревизия комиссиясе рәисе һәм әгъзалары вазыйфаларына кандидатураларны карау тәртибе җирлек Советы регламентлары белән билгеләнә.

4. Җирлекнең Ревизион комиссиясе рәисе һәм аудиторлары вазыйфасына дәүләт, муниципаль идарә, дәүләт, муниципаль контроль (аудит), икътисад, финанс, юриспруденция өлкәсендә кимендә бер ел эшләүче югары белемле һәм эш тәҗрибәсе булган Россия Федерациясе гражданнары билгеләнә. Җирлекнең Ревизион комиссиясе Рәисе һәм әгъзалары эшчәнлеген гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

5. Җирлекнең Ревизия комиссиясе үз вәкаләтләре чикләрендә оештыру һәм функциональ мөстәкыйльлеккә ия.

6. Җирлекнең ревизион комиссиясе түбәндәгеләрне гамәлгә ашыра:

1) җирлек бюджетының үтәлешен тикшереп тору;

2) җирлек бюджеты проектларына экспертиза;

3)җирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү;

4) җирлек бюджеты акчаларыннан файдалануның законлылыгын, нәтиҗәлелеген (нәтиҗәлелеген һәм экономиялелеген), шулай ук җирлек бюджеты тарафыннан Россия Федерациясе законнарында каралган башка чыганаклардан алына торган акчаларны тикшереп торуны оештыру һәм гамәлгә ашыру;

5) муниципаль милектәге мөлкәт белән идарә итүнең һәм аның белән эш итүнең, шул исәптән интеллектуаль эшчәнлек нәтиҗәләре һәм җирлекнеке булган индивидуальләштерү чаралары белән сакланучы тәртибен үтәүне тикшереп тору;

6) җирлек бюджеты акчалары исәбеннән салым һәм башка ташламалар, бюджет кредитлары бирүнең нәтиҗәлелеген бәяләү, шулай ук муниципаль гарантияләр һәм йөкләмәләр бирүнең законлылыгын бәяләү, яисә юридик затлар һәм хосусый эшмәкәрләр тарафыннан башкарыла торган башка алыш-бирешләрнең җирлек бюджеты акчалары һәм муниципаль милектәге мөлкәт хисабына үтәлүен бәяләү;

7) җирлекнең чыгым йөкләмәләренә кагылышлы өлешендә муниципаль хокукый актлар проектларына (финанс-икътисадый нигезләүләрнең нигезлелеген дә кертеп) финанс-икътисадый экспертиза, шулай ук муниципаль программаларга;

8) җирлектә бюджет процессын анализлау һәм аны камилләштерүгә юнәлтелгән тәкъдимнәр әзерләү;

9) җирлек бюджетының үтәлеше барышы турында, үткәрелгән контроль һәм эксперт-аналитик чаралар нәтиҗәләре турында мәгълүмат әзерләү һәм мондый мәгълүматны җирлек Советына һәм җирлек башлыгына тапшыру;

10) коррупциягә каршы көрәшкә юнәлдерелгән чараларда үз вәкаләтләре кысаларында катнаша;

11) тышкы муниципаль финанс тикшерүе өлкәсендә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав һәм җирлек Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнгән башка вәкаләтләр.

7. Җирлекнең ревизия комиссиясе рәисе җирлек җирле үзидарәсенең вазыйфаи заты булып тора.

Җирлекнең ревизия комиссиясе рәисе ревизия комиссиясе эшчәнлегенә җитәкчелек итә һәм аның эшен оештыра, дәүләт хакимияте органнарында һәм җирле үзидарә органнарында ревизия комиссиясен тәкъдим итә, ревизия комиссиясенең хисапларына, бәяләмәләренә һәм җавапларына кул куя.

8. Җирлекнең Ревизион комиссиясе тарафыннан башкарыла торган тикшерүләр нәтиҗәләре җирлек Советы утырышында фикер алышырга, шулай ук җирлек Советы билгеләгән тәртиптә бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

9. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары җирлекнең Ревизион комиссиясе компетенциясенә караган мәсьәләләр буенча кирәкле мәгълүматны һәм документларны аның таләбе буенча җирлекнең Ревизион комиссиясенә тапшырырга тиеш.

10. Җирлекнең референдум комиссиясе үз исеме белән рәсми бланкка ия.

11.Җирлекнең башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары җирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

12. Җирлекнең референдум комиссиясе үз эшчәнлеген җирлек Советы тарафыннан раслана торган җирлекнең Ревизион комиссиясе турындагы нигезләмә, әлеге Устав һәм җирлек Ревизион комиссиясе турындагы кануннар нигезендә гамәлгә ашыра.

55 статья. Җирлекнең җирле үзидарә органнары арасында бәхәсләрнең үзара хезмәттәшлеге һәм хәл ителеше нигезләре

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнарының үзара эшчәнлеге тәртибе җирлек советы тарафыннан билгеләнә ала.

2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләр килештерү процедураларын үткәрү юлы белән яки суд тәртибендә хәл ителә.

VII бүлек. САЙЛАУ КОМИССИЯСЕ

56 статья. Җирлекнең сайлау комиссиясе

1. Җирлекнең сайлау комиссиясе муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне җирлек Советы депутатын, җирлек башлыгын әзерләүне һәм уздыруны, җирлекнең чикләрен үзгәртү, җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыра.

2. Җирлекнең сайлау комиссиясе муниципаль орган булып тора, ул җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасына керми.

3. Җирлекнең сайлау комиссиясе Федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында, шулай ук әлеге Устав белән билгеләнгән тәртиптә җирлек советы тарафыннан төзелә.

Җирлекнең сайлау комиссиясе тәкъдимнәр нигезендә төзелә: Россия Федерациясе Федераль Собраниесе Дәүләт Думасында, Татарстан Республикасы Дәүләт Советында депутат мандатларын бүлешүгә кертелгән кандидатлар исемлекләрен күрсәткән сәяси партияләр; кандидатларның федераль исемлекләрен күрсәткән сәяси партияләр, «Россия Федерациясе

Федераль Собраниесе Дәүләт Думасы депутатларын сайлаулар турында» 2005 елның 18 маендагы 51-ФЗ номерлы Федераль законның 821 статьясы нигезендә депутат мандатлары тапшырылган, Татарстан Республикасы Сайлау кодексының 971 статьясы нигезендә депутат мандатлары тапшырылган кандидатлар исемлекләрен күрсәткән сәяси партияләр; Татарстан Республикасы Сайлау кодексының 971 статьясы нигезендә депутат мандатлары тапшырылган башка сәяси партияләр һәм башка иҗтимагый берләшмәләр; сайлаучыларның яшәү урыны, эшләү, уку урыны буенча сайлаучылар җыелышлары; Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе; Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе; муниципаль район сайлау комиссиясе составындагы сайлау комиссиясе; элекке сайлау комиссиясе составы; Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе составындагы сайлау комиссиясе.

4. Җирлек Советы түбәндәгеләрдән кергән тәкъдимнәр нигезендә җирлек сайлау комиссиясе әгъзаларының гомуми санының яртысын билгеләп куярга тиеш:

1) «Россия Федерациясе Федераль Собраниесе Дәүләт Думасы депутатларын сайлаулар турында» Федераль законның 821 статьясы нигезендә депутат мандатлары тапшырылган кандидатларның федераль исемлекләрен күрсәткән сәяси партияләрдән, шулай ук кандидатларның федераль исемлекләрен күрсәткән сәяси партияләрдән;

2) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында депутат мандатларын бүлешүгә кертелгән кандидатлар исемлекләрен күрсәткән сәяси партияләрдән, шулай ук Татарстан Республикасы Сайлау кодексының 971 статьясы нигезендә депутат мандатлары тапшырылган кандидатлар исемлекләрен күрсәткән сәяси партияләрдән.

5. Җирлек Советы муниципаль район сайлау комиссиясенең, территория сайлау комиссиясенең кергән тәкъдимнәре нигезендә җирлек сайлау комиссиясе әгъзаларының гомуми санының яртысын түбәндәге тәртиптә билгеләп куярга тиеш:

1) әгәр муниципаль районның сайлау комиссиясе вәкаләтләре территория сайлау комиссиясенә йөкләнмәгән булса, җирлек сайлау комиссиясенең ике әгъзасы муниципаль районның сайлау комиссиясе тәкъдимнәре нигезендә билгеләп куела, җирлек сайлау комиссиясенең калган әгъзалары территория сайлау комиссиясе тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә;

2) әгәр муниципаль районның сайлау комиссиясе вәкаләтләре территория сайлау комиссиясенә йөкләнгән булса, җирлек сайлау комиссиясе әгъзалары территория сайлау комиссиясе тәкъдимнәре нигезендә билгеләп куела;

3) әгәр территория сайлау комиссиясе вәкаләтләре муниципаль районның сайлау комиссиясенә йөкләнгән булса, җирлек сайлау комиссиясе әгъзалары муниципаль районның сайлау комиссиясе тәкъдимнәре нигезендә билгеләп куела.

6. Җирлекнең сайлау комиссиясе вәкаләтләре чоры биш ел тәшкил итә.

7. Җирлекнең сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш хокукына ия 6 әгъза санында төзелә.

8.Җирлекнең башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары җирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

9. Җирлекнең сайлау комиссиясе вәкаләтләре, аның эшчәнлеге тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән җайга салына. Җирлек Советы мөрәҗәгате нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча җирлек сайлау комиссиясе вәкаләтләре территория сайлау комиссиясенә йөкләнергә мөмкин.

VIII бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ УЗУ ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘҮ

57 статья. Гомуми нигезләмәләр

1. Муниципаль хезмәт-гражданнарның даими нигездә хезмәт килешүе (контракт) төзү юлы белән биләгән муниципаль хезмәт вазыйфаларында гамәлгә ашырыла торган һөнәри эшчәнлеге.

2. Муниципаль хезмәт вазыйфалары Татарстан Республикасы законы белән расланган Татарстан Республикасында муниципаль хезмәт вазыйфалары реестры нигезендә муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

3. Муниципаль хезмәтне финанслау Җирлек бюджеты хисабына башкарыла.

4. Россия Федерациясе дәүләт телен белгән гражданнарның муниципаль хезмәткә тигез хокуклы һәм аның җенесенә, расасына, милләтенә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, яшәү урынына, дингә, инануларына, җәмәгать берләшмәләренә карауларына, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең һөнәри һәм эшлекле сыйфатларына бәйле булмаган башка шартларга бәйсез рәвештә муниципаль хезмәткә керү һәм аны үтәү мөмкинлеге бертигез.

һөнәри белем дәрәҗәсенә, муниципаль хезмәт стажына яисә белгечлек, әзерлек юнәлеше буенча эш стажына карата муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләү өчен кирәкле квалификация таләпләре муниципаль хезмәт вазыйфалары классификациясе нигезендә Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә торган муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләү өчен типлаштырылган квалификация таләпләре нигезендә муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

Вазыйфаи бурычларны үтәү өчен кирәк булган белемнәргә һәм күнекмәләргә квалификация таләпләре муниципаль хезмәткәрнең һөнәри хезмәт эшчәнлеге өлкәсенә һәм төренә бәйле рәвештә аның вазыйфаи инструкциясе белән билгеләнә. Муниципаль хезмәткәрнең вазыйфаи инструкциясе белән шулай ук белгечлек, әзерлек юнәлеше буенча квалификация таләпләре каралырга мөмкин.

58 статья. Муниципаль хезмәт вазыйфасы

1.Муниципаль хезмәт вазыйфасы - җирле үзидарә органы, Район сайлау комиссиясе яисә муниципаль вазыйфаны биләп торучы зат вәкаләтләрен үтәүне тәэмин итү буенча бурычлар даирәсе белән әлеге Устав нигезендә төзелә торган җирле үзидарә органында, Район сайлау комиссиясе аппаратында вазыйфа.

59 статья. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат, муниципаль хезмәткәр

1. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар - җирле үзидарә депутатлары, сайланулы органнары әгъзалары, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затлары, муниципаль берәмлекләрнең даими нигездә эшләүче һәм даими (штатта) нигездә эшләүче һәм хәлиткеч тавыш хокукына ия юридик зат булып торучы сайлау комиссияләре әгъзалары. Муниципаль берәмлекнең контроль-хисап органы рәисе, муниципаль берәмлекнең контроль-хисап органы рәисе урынбасары, муниципаль берәмлекнең контроль-хисап органы аудиторы вазыйфалары Россия Федерациясе субъекты законы нигезендә муниципаль вазыйфаларга кертелергә мөмкин.

2. Муниципаль хезмәткәр булып җирлек бюджеты акчалары исәбеннән түләнә торган акчалата хезмәт хакына (содержаниега) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча бурычларны башкаручы граждан тора.

3. Җирле үзидарә органнары, җирлекнең сайлау комиссиясе эшчәнлеген техник тәэмин итү вазыйфаларын башкаручы затлар муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләмиләр һәм муниципаль хезмәткәрләр булмыйлар.

60 статья. Муниципаль хезмәткәрнең хокуклары һәм бурычлары

1. Муниципаль хезмәткәр түбәндәгеләргә хокуклы:

1) аның муниципаль хезмәтнең биләгән вазыйфасы буенча хокукларын һәм бурычларын билгеләүче документлар, вазыйфаи бурычларын үтәүнең сыйфатын бәяләү критерийлары һәм хезмәт буенча алга китү шартлары белән танышу;

2) вазыйфаи бурычларны башкару өчен кирәкле оештыру-техник шартларны тәэмин итү;

3) хезмәт хакы һәм хезмәт законнары, муниципаль хезмәт турындагы законнар һәм хезмәт шартнамәсе (контракт) нигезендә башка түләүләр;

4) Эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү белән, ял көннәре һәм эшләми торган бәйрәм көннәре, шулай ук ел саен түләнә торган отпуск белән тәэмин ителә торган ял;

5) вазыйфаи бурычларны үтәү өчен кирәкле мәгълүматны һәм материалларны билгеләнгән тәртиптә алу, шулай ук җирле үзидарә органы, Җирлек сайлау комиссиясе эшчәнлеген камилләштерү турында тәкъдимнәр кертүгә;

6) муниципаль хезмәтнең вакантлы вазыйфасын биләүгә конкурста үз инициативасы белән катнашу;

7) муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты нигезендә өстәмә һөнәри белем алу;

8) үзенең шәхси мәгълүматларын яклау;

9) үз эшенең барлык материаллары, һөнәри эшчәнлекләре турында чакыртып алулар һәм аларны шәхси эшенә керткәнче башка документлар белән танышу, шулай ук аның язма аңлатмаларын шәхси эшенә беркетеп кую;

10) берләшмәсе, һөнәри берлекләр төзү хокукын да кертеп, үз хокукларын, социаль-икътисадый һәм һөнәри мәнфәгатьләрен яклау өчен;

11) хезмәт законнары нигезендә индивидуаль хезмәт бәхәсләрен карау, муниципаль хезмәттә үз хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау, аларның бозуларына карата судка шикаять белдерүне кертеп;

12) Россия Федерациясе законнары нигезендә пенсия белән тәэмин итү.

2. Муниципаль хезмәткәр, контракт буенча җирле администрация башлыгы вазыйфасын биләүче муниципаль хезмәткәрдән гайре, яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) алдан язмача хәбәр итеп, мәнфәгатьләр конфликтына тәэсир итмәсә һәм «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы федераль законда башкасы каралмаган булса, башка түләүле эшне башкарырга хокуклы.

3. Муниципаль хезмәткәр түбәндәгеләргә бурычлы:

1) Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнарны, федераль законнарны, Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларын, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасының законнарын һәм башка норматив хокукый актларын, әлеге Уставны һәм муниципаль берәмлекнең башка муниципаль хокукый актларын үтәргә һәм аларның үтәлешен тәэмин итәргә;

2) вазыйфаи инструкция нигезендә вазыйфаи бурычларны башкарырга;

3) вазыйфаи бурычларын үтәгәндә кешенең һәм гражданның, расага, милләтенә, теленә, дингә һәм башка шартларга бәйсез рәвештә, хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен, шулай ук оешмаларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәргә;

4) җирле үзидарә органында, Сайлау комиссиясе аппаратында билгеләнгән эчке хезмәт тәртибе, вазыйфаи инструкция кагыйдәләрен, хезмәт мәгълүматы белән эшләү тәртибен үтәргә;

5) вазыйфаи бурычларны тиешенчә башкару өчен кирәкле квалификация дәрәҗәсен саклап калу;

6)федераль законнар тарафыннан саклана торган дәүләт һәм башка серләрне тәшкил итүче белешмәләрне, шулай ук үз вәкаләтләренең үтәлеше белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган белешмәләрне, шул исәптән гражданнарның шәхси тормышына һәм сәламәтлегенә кагылышлы яки аларның намусына һәм абруена кагылышлы белешмәләрне таратмаска;

7) дәүләт һәм муниципаль милекне, шул исәптән аңа вәкаләтләрне үтәү өчен бирелгән милекне сакларга.

8)билгеләнгән тәртиптә үзе һәм гаилә әгъзалары турында Россия Федерациясе законнарында каралган белешмәләрне тапшырырга;

9) яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) Россия Федерациясе гражданлыгыннан чыгу көнендә яисә чит ил гражданлыгы алынган көндә чит ил дәүләте гражданлыгын сатып алу турында хәбәр итәргә;

10) федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне үтәргә, йөкләмәләрне үтәргә, тыюларны бозмаска;

11) вазыйфаи бурычларын үтәгәндә мәнфәгатьләр конфликтына китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы турында яллаучы (эш бирүче) вәкиленә язма рәвештә хәбәр итәргә һәм мондый конфликтны булдырмау чараларын күрергә.

4. Муниципаль хезмәткәр үзенә бирелгән хокуксыз йөкләмәне үтәргә хокуксыз. Тиешле җитәкчедән муниципаль хезмәткәр фикеренчә, хокуксыз

булган йөкләмәне алганда, муниципаль хезмәткәр, йөкләмә биргән җитәкчегә, Россия Федерациясенең федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары нигезләмәләре күрсәтелеп, әлеге йөкләмәне үтәгәндә бозылырга мөмкин булган муниципаль хокукый актлар нигезләмәләрен күрсәтеп, әлеге йөкләмәнең хокуксызлыгын нигезләүне язма рәвештә тапшырырга тиеш. Әлеге йөкләмәнең җитәкчесе язма рәвештә раслаган очракта, муниципаль хезмәткәр аны үтәүдән баш тартырга тиеш. Муниципаль хезмәткәрнең хокуксыз йөкләмәсен үтәгән һәм әлеге йөкләмәне биргән очракта, җитәкче Россия Федерациясе законнары нигезендә җаваплы була.

61 статья. Муниципаль хезмәткәргә бирелә торган гарантияләр

1. Муниципаль хезмәткәргә гарантияләнә:

1) вазыйфаи бурычларын вазыйфаи инструкция нигезендә үтәүне тәэмин итә торган эш шартлары;

2) акчалата хезмәт хакын үз вакытында һәм тулы күләмдә алу хокукы;

3) Эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү белән, ял көннәре һәм эшләми торган бәйрәм көннәре, шулай ук ел саен түләнә торган отпуск белән тәэмин ителә торган ял;

4) муниципаль хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына, шул исәптән муниципаль хезмәткәр пенсиягә чыккач та, медицина хезмәте күрсәтү;

5) тиешле еллар эшләгән өчен һәм инвалидлык белән бәйле рәвештә пенсия белән тәэмин итү, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең үлеме үз вазыйфаларын үтәү белән бәйле рәвештә барлыкка килгән очракта, аның гаилә әгъзаларын пенсия белән тәэмин итү;

6) аларның вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәрнең сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә зыян китерү очрагына мәҗбүри дәүләт иминияте;

7) муниципаль хезмәт узган чорда яисә ул туктатылганнан соң, әмма аларның вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә килеп туган авыру яисә эшкә яраклылык югалу очрагына мәҗбүри дәүләт социаль иминияте;

8) муниципаль хезмәткәрне һәм аның гаилә әгъзаларын федераль законнарда билгеләнгән очракларда, тәртиптә һәм шартларда аларның вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле көч кулланудан, янаулардан һәм башка хокуксыз гамәлләрдән яклау.

2. Җирле үзидарә органы, Җирлекнең Сайлау комиссиясе юкка чыгуга йә җирле үзидарә органы, Җирлекнең Сайлау комиссиясе аппараты хезмәткәрләренең штаты кыскаруга бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәр белән хезмәт килешүе өзелгәндә, муниципаль хезмәткәргә оешманы бетерүгә яки оешма хезмәткәрләренең штаты кыскаруга бәйле рәвештә эштән азат ителгән очракта хезмәт законнары белән билгеләнгән гарантияләр бирелә.

3.Муниципаль хезмәткәрләргә Татарстан Республикасы законнары белән өстәмә гарантияләр бирелергә мөмкин.

62 статья. Муниципаль хезмәткәрнең дисциплина җаваплылыгы

1. Дисциплинар гамәл кылган өчен - муниципаль хезмәткәрләргә аның өстенә йөкләнгән хезмәт бурычларын үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен - яллаучы (эш бирүче) вәкиле түбәндәге дисциплинар түләтүләрне кулланырга хокуклы:

1) кисәтү;

2) шелтә;

3) муниципаль хезмәттән тиешле нигезләрдә эштән азат итү.

2. Дисциплинар гаеп кылуны рөхсәт иткән муниципаль хезмәткәр вакытлыча (әмма кимендә бер айга), аның дисциплинар җаваплылыгы турындагы мәсьәләне хәл итүгә кадәр, акчалата карап торуны саклап калу белән вазыйфаи бурычларын үтәүдән читләштерелергә мөмкин. Муниципаль хезмәткәрне вазыйфаи бурычларын үтәүдән читләштерү бу очракта муниципаль хокукый акт белән башкарыла.

3. дисциплинар түләтүләрне куллану һәм бетерү тәртибе хезмәт законнары белән билгеләнә.

IX бүлек ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

63 статья. Юридик зат хокукларына ия җирлекнең җирле үзидарә органнары

Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик затның хокуклары белән җирлек Советы һәм җирлекнең башкарма комитеты бирелә.

64 статья. Җирлекнең җирле үзидарә органнары, юридик затлар буларак

1. Җирлек исеменнән мөлкәти һәм башка хокуклар һәм бурычлар алырга һәм гамәлгә ашырырга, судта ышанычнамәсез чыгыш ясарга җирлек башлыгы мөмкин.

2. Җирлекнең башкарма комитеты идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль казна учреждениесе булып тора һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик зат буларак дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

3. Җирлекнең юридик зат хокукларына ия җирле үзидарә органнары идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль казна учреждениеләре була һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар буларак дәүләт теркәлүе узарга тиеш.

65 статья. Җирлекнең җирле үзидарә органнарын финанслау

Җирлекнең җирле үзидарә органнарын тоту чыгымнарын финанслау бары тик җирлек бюджетының үз керемнәре исәбеннән генә гамәлгә ашырыла.

X бүлек ҖИРЛЕК БАШЛЫГЫНА ҺӘМ ҖИРЛЕКНЕҢ БАШКА ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНА БИРЕЛӘ ТОРГАН СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР

66 статья. ҖИРЛЕК БАШЛЫГЫНА ҺӘМ ҖИРЛЕКНЕҢ БАШКА ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНА БИРЕЛӘ ТОРГАН СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР

Җирлек башлыгы һәм җирлекнең башка вазыйфаи затлары эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре «Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм җирлек Советы карарлары нигезендә билгеләнә.

XI бүлек ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҺӘМ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕҢ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ҖАВАПЛЫЛЫГЫ

67 статья. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары кануннар нигезендә җирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында җаваплы булалар.

68 статья. Җирле үзидарә органнарының, җирлек Советы депутатларының җирлек халкы алдында җаваплылыгы

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнарының җирлек халкы алдындагы җаваплылыгы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башлана.

2. Җирлек Советы депутатларының, шул исәптән җирлек башлыгының, җирлек халкының, җаваплылыгы аны сайлаган җирлекнең ышанычын тиешле депутат итеп югалту нәтиҗәсендә барлыкка килә.

3. Җирлек Советы депутаты, шул исәптән җирлек башлыгы җирлек халкының ышанычын югалткан депутат әлеге Уставта каралган нигезләрдә һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

69 статья. Җирлек җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының дәүләт алдындагы җаваплылыгы

1. Федераль законнар нигезендә җирлек Советының, җирлек башлыгының дәүләт алдындагы җаваплылыгы, алар Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнарны, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын һәм әлеге Уставны бозган очракта, шулай ук җирлекнең җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә гамәлгә ашырмаган очракта, тиешле суд карары нигезендә башлана.

70 статья. Физик һәм юридик затлар алдында җирлек җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Физик һәм юридик затлар алдында җирле үзидарә органнарының һәм җирле үзидарә вазыйфаи затларының җаваплылыгы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башлана.

XII бүлек ҖИРЛЕКНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

71 статья. Җирлекнең муниципаль хокукый актлары системасы

1. Җирлекнең муниципаль хокукый актлары системасына түбәндәгеләр керә:

1) җирлек уставы, җирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар;

2) җирлек Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

3) җирлек башлыгының, башкарма комитетның һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының әлеге Уставта каралган норматив һәм башка хокукый актлары.

2. Җирлек уставы һәм җирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә була һәм җирлекнең бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар әлеге Уставка һәм җирле референдумда кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Җирле үзидарәнең органнары һәм вазыйфаи затлары кабул иткән муниципаль хокукый актлар җирлекнең бөтен территориясендә һичшиксез үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен гражданнар, оешмалар җитәкчеләре, дәүләт хакимияте органнарының һәм җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җаваплы булалар.

5. Җирлекнең муниципаль хокукый актлары Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституциячел законнарга, федераль законнарга һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларына, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларына каршы килмәскә тиеш.

6. Җирлекнең муниципаль хокукый актлары юкка чыгарылырга яисә аларның гамәлдә булуы тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) җирлекнең җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бетерелгән йә күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфаи затларның - җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының вәкаләтләре исемлеге үзгәргән очракта, муниципаль хокукый актны гамәлдән чыгару яисә туктатып тору вакытына вәкаләтләре тиешле муниципаль хокукый актны, шулай ук суд тарафыннан, ә җирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны җайга сала торган өлешендә - тиешенчә Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы йә Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы тарафыннан кертелгән булса, җирлекнең җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан туктатылырга мөмкин.

Норматив характердагы булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы аны кабул иткән (чыгарган) җирле үзидарә органы яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи заты тарафыннан Россия Федерациясе Президенты каршындагы эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилнең эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкиле тарафыннан бирелгән тиешле күрсәтмә алынган очракта кичекмәстән туктатылып тора. Бирелгән күрсәтмәнең үтәлеше турында җирле үзидарәнең башкарма-күрсәтмә органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә өч көн эчендә, ә җирле үзидарәнең вәкиллекле органнарына алар карар кабул иткән көннән алып өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

72 статья. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне җирлек халкы тарафыннан турыдан-туры хәл итү җирле референдумда белдерелгән гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән гамәлгә ашырыла.

2.Әгәр торак пунктта яшәүчеләрнең турыдан-туры ихтыяры белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль хокукый акт кабул итү (бастырып чыгару) таләп ителсә, күрсәтелгән актны кабул итү (бастырып чыгару) алар компетенциясенә керә торган җирле үзидарә органы яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи заты гражданнар җыенында кабул ителгән карар үз көченә кергән көннән соң 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокукый актны әзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан да артмаска тиеш.

3. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль норматив хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу җирлек башлыгын чакыртып алу яисә җирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез була.

73 статья. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары кабул итә торган муниципаль хокукый актларның төрләре

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләрне үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгаралар:

1) җирлек Советы - җирлек Советы карарлары;

2) Җирлек башлыгы - җирлек башлыгының карарлары һәм күрсәтмәләре;

3) Җирлек Башкарма комитеты җитәкчесе - җирлек башкарма комитетының карарлары һәм күрсәтмәләре.

2. Җирлек җирле үзидарәсенең башка вазыйфаи затлары әлеге Уставта, аларның статусын билгеләүче башка муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгара.

74 статья. Муниципаль хокукый актлар әзерләү.

1. Муниципаль хокукый актлар проектлары җирлек башлыгы, җирлек Советы депутатлары, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары,

гражданнарның инициатив төркемнәре, шулай ук җирлекнең аны алып бару мәсьәләләре буенча Ревизион комиссиясе тарафыннан кертелергә мөмкин.

2.Прокурор, үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында гамәлдәге муниципаль норматив хокукый актларны камилләштерү кирәклеген билгеләгәндә, муниципаль норматив хокукый актларны үзгәртү, гамәлдән чыгару яки кабул итү турында проектлар һәм тәкъдимнәр кертергә хокуклы.

3. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга беркетеп бирелә торган документларның исемлеге һәм формасы Район Советы регламенты, Район Башлыгы, Район Башкарма комитеты Җитәкчесе тарафыннан билгеләнә.

4. Җирлекне тиешле исемлеккә керткәндә, эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеге субъектлары өчен элек муниципаль норматив хокукый актларда каралган бурычларны билгели яисә үзгәртә торган муниципаль норматив хокукый актлар проектлары, Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә, җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан үткәрелә торган җайга салу йогынтысын бәяләргә тиеш:

1) җирлек Советы норматив хокукый актлары проектларын билгели, үзгәртә, туктата, җирле салымнарны һәм җыемнарны юкка чыгара;

2) бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салучы җирлек Советы норматив хокукый актлары проектлары.

5.Муниципаль норматив-хокукый актлар проектларын җайга салу йогынтысы ягыннан бәяләү эшмәкәрлек эшчәнлеге һәм башка икътисади эшчәнлек субъектлары өчен артык бурычлар, тыюлар һәм чикләүләр кертә торган яки аларны кертүгә этәргеч бирә торган нигезләмәләрне ачыклау, шулай ук эшмәкәрлек эшчәнлеге һәм башка икътисади эшчәнлек субъектлары өчен һәм җирле бюджетларда нигезсез чыгымнар килеп чыгуга китерә торган нигезләмәләрне ачыклау максатыннан уздырыла».

75 статья. Җирлек Советының хокукый актлары

1. Үз компетенциясенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Устав керткән мәсьәләләр буенча Поселения Советы җирлек территориясендә башкару өчен мәҗбүри булган кагыйдәләрне билгели торган карарлар, җирлек башлыгын отставкага чыгару турында карар, шулай ук җирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре һәм аның компетенциясенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав тарафыннан кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Җирлек Советы карарлары, әгәр федераль законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Җирлек Советының җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләүне, үзгәртүне һәм бетерүне, җирлек бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан карарлары җирлек башлыгы инициативасы белән генә яисә аның бәяләмәсе булганда гына җирлек Советына карауга кертелергә мөмкин. Күрсәтелгән бәяләмә аларга җирлек Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә утыз көн эчендә җирлек Советына тапшырыла.

4. Җирлек Советы карарларына җирлек башлыгы аларны кабул иткән көннән алып өч көн эчендә имза сала һәм әлеге Устав билгеләгән тәртиптә халыкка җиткерелә.

5. Җирлек Советы кабул иткән норматив хокукый акт җирлек башлыгына 10 көн эчендә кул кую һәм халыкка җиткерү өчен җибәрелә. Җирлек башкарма комитеты башлыгы вәкаләтләрен башкаручы җирлек башлыгы җирлек Советы кабул иткән норматив хокукый актны кире кагарга хокуклы. Бу очракта күрсәтелгән норматив хокукый акт 10 көн эчендә җирлек Советына аның тайпылышын дәлилләгән йә аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы тәкъдимнәр белән кайта. Әгәр җирлек башлыгы норматив хокукый актны кире какса, ул яңадан җирлек Советы тарафыннан карала. Әгәр күрсәтелгән норматив хокукый акт кабат каралганда элек кабул ителгән редакциядә күпчелек тарафыннан җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә өчтән икесе хупланса, ул җиде көн дәвамында җирлек башлыгына имза салырга һәм халыкка игълан ителергә тиеш.

76 статья. Җирлек башлыгының хокукый актлары

1. Җирлек башлыгы кануннарда, әлеге Устав һәм җирлек Советы карарларында билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә җирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар һәм күрсәтмәләр чыгара.

2. Җирлек башлыгы «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар нигезендә әлеге Устав компетенциясенә кертелгән карарлар һәм күрсәтмәләр чыгара.

77 статья. Җирлек Башкарма комитеты җитәкчесенең хокукый актлары

Җирлекнең Башкарма комитеты җитәкчесе үз вәкаләтләре чикләрендә Җирлекнең башкарма комитеты карарын һәм җирлекнең җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча, шулай ук җирлек башкарма комитетының эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләрен чыгара.

78 статья. Муниципаль норматив хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм аларның үз көченә керү тәртибе

1. Җирлек Советы карарлары, әгәр әлеге карар белән башкасы билгеләнмәгән булса, җирлек башлыгы кул куйган көннән соң 10 көн узгач үз көченә керә.

Җирлек Советының салымнар һәм җыемнар турындагы норматив хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Җирлек Советының җирлек Уставын кабул итү яисә әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карарлары федераль законда, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Җирлек башлыгының, җирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокукый актлары, әгәр актлар үзләре тарафыннан билгеләнмәгән булса, аларны имзалаган көннән үз көченә керә.

3. Муниципаль берәмлек гамәлгә куйган оешмаларның хокукый статусын билгели торган кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагыла торган муниципаль норматив хокукый актлар, шулай ук җирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр рәсми басылып чыкканнан соң (халыкка җиткергәннән) үз көченә керә.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары: исеме, имза салу датасы (җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен - шулай ук аны җирлек советы кабул иткән дата), теркәү номеры, хокукый актка кул куйган вазыйфаи зат исеме булырга тиеш.

5. Җирлек Советының җирлек бюджеты турында, аның үтәлеше турында, җирле салымнар һәм җыемнар билгеләү турында хисап, җирлек Советы регламенты, җирлек Советы, җирлек Башлыгы тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокукый актлар, җирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүләр имза салынган көннән алып җиде көн эчендә, муниципаль хокукый актлардан яисә аларның федераль закон белән таратылган белешмәләре булган аерым нигезләмәләреннән тыш, рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

6. Шулай ук муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү турында, җирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору, җирлек башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау турында норматив булмаган хокукый актлар һәм законнар нигезендә башка актлар мәҗбүри рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

7. Законнар яисә әлеге Устав нигезендә рәсми басылып чыккан (халыкка җиткерелмәгән) норматив булмаган муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яисә җирлек җирле үзидарәсенең вазыйфаи затлары карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) мөмкин.

8. Басып чыгарганда (халыкка җиткергәндә) җирле үзидарә органнары арасында төзелә торган муниципаль хокукый акт, килешүләр реквизитлары күрсәтелә.

9.Муниципаль хокукый актларны, җирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) җирле үзидарә органнары тарафыннан түбәндәгечә гамәлгә ашырыла:

- җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә куелган басма массакүләм мәгълүмат чараларында йә җирлек территориясендә таратыла торган башка басма массакүләм мәгълүмат чараларында хокукый акт текстын бастырып чыгару. Хокукый акт текстын башка басма массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарганда әлеге бастырып чыгаруның рәсми булуы хакында тамга булырга тиеш;

- җирлек халкына хокукый акт текстын үзәкләштерелгән тәртиптә тарату (тарату);

- җирлекнең торак пунктлары территориясендә хокукый акт текстын махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру. Күрсәтелгән стендлар һәм аларның урнашу урыннары саны җирлек советы тарафыннан раслана һәм

җирлек халкының муниципаль хокукый акты тексты белән каршылыксыз танышу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш;

- хокукый акт текстын Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре Порталында Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталының рәсми сайтында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру (http://muslumovo.tatarstan.ru/);

- хокукый акт текстын веб-адрес буенча «Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталы»нда урнаштыру: http://pravo.tatarstan.ru.

«Муниципаль берәмлек уставы, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт Россия Юстиция министрлыгының «Россия Федерациясендә норматив хокукый актлар» порталында дәүләт теркәвеннән соң рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш (http://pravo-minjust.ru, http://право-минюст.рф, челтәр басмасы сыйфатында теркәү :

10. Муниципаль хокукый актны бастырып чыгарганда (халыкка җиткергәндә) массакүләм мәгълүмат чарасы чыгу датасы йә актны тарату (тарату) башлану датасына яисә аны мәгълүмати стендта урнаштыру датасына туры килергә тиешле тиешле акт игълан итү датасы турында белешмәләр күрсәтелергә тиеш.

11. Муниципаль норматив хокукый актлар, шулай ук җирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына, Татарстан Республикасы норматив хокукый актларының бердәм банкына законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда кертү өчен җирлек башлыгы тарафыннан Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына җибәрелә.

XIII бүлек ҖИРЛЕКНЕҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

79 статья. Җирлекнең икътисади нигезе

Җирлекнең икътисадый нигезен җирлекнең муниципаль милеге, җирлек бюджеты акчалары, шулай ук җирлекнең мөлкәти хокуклары тәшкил итә.

80 статья. Муниципаль мөлкәт

1. Муниципаль берәмлекләр милкендә түбәндәгеләр булырга мөмкин:

1) әлеге Устав, җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

2) җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, федераль законнарда һәм Россия Федерациясе субъектлары законнарында билгеләнгән очракларда, шулай ук «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оешмаларының гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешендә каралган тәртиптә аларга тапшырылган җирле үзидарә органнарының аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт;

3) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының норматив хокукый актлары нигезендә җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи

затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләре эшчәнлеген тәэмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) җирле үзидарә органнарына федераль законнар белән хәл итү хокукы бирелгән һәм җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү өчен кирәкле мөлкәт;

5) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оешмаларының гомуми принциплары турында» Федераль законның 14 статьясындагы 3 һәм 4 өлешләре нигезендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оешмаларының гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 17 статьясындагы 1 һәм 1 өлешләре нигезендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт.

2. Муниципаль берәмлекләрдә әлеге статьяның 1 өлеше таләпләренә туры килми торган мөлкәткә милек хокукы барлыкка килгән очракларда күрсәтелгән мөлкәт мөлкәтне яңадан үзгәртергә (максатчан билгеләнешен үзгәртергә) яисә читләштерергә тиеш. Мондый мөлкәтне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.

81 статья. Җирлекнең муниципаль мөлкәтен биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү

1. Җирле үзидарә органнары, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителә торган җирлек җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары нигезендә җирлек исеменнән муниципаль мөлкәткә мөстәкыйль ия булалар, файдаланалар һәм алар белән эш итәләр.

2. Җирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәтне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнарына вакытлыча яисә даими файдалануга тапшырырга, федераль законнар нигезендә башка килешүләр кылырга хокуклы.

82 статья. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хуҗалык җәмгыятьләре

1. Җирлек әлеге Уставта билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзергә, хуҗалык җәмгыятьләре төзүдә катнашырга хокуклы, шул исәптән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципалитетара. Муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләргә карата гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен вәкаләтле җирле үзидарә органнары гамәлгә ашыра.

2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары җирлек исеменнән муниципаль казна учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидияле җавап бирәләр һәм аларны федераль законда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә үтәүне тәэмин итәләр.

83 статья. Җирлекнең җирле үзидарә органнарының муниципаль милектәге предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Җирлекнең җирле үзидарә органнарының муниципаль милектәге предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар белән, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, кануннарда башкасы билгеләнмәгән булса, шартнамә нигезендә төзелә.

XIV бүлек ҖИРЛЕКНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

84 статья. Җирлек бюджеты

1. Җирлекнең үз бюджеты бар.

Район бюджеты Район Советының муниципаль хокукый акты формасында эшләнә һәм раслана.

3. Җирлек бюджетында җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга юллана торган керемнәр һәм җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан үзләренә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү өчен бирелгән субвенцияләр, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган җирлек бюджетының тиешле чыгымнары аерым-аерым карала.

4. Җирлекнең җирле үзидарә органнары федераль законнарда һәм алар нигезендә кабул ителә торган Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә федераль дәүләт хакимияте органнарына һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына җирлек бюджетының үтәлеше турындагы хисапларны тапшыра.

85 статья. Җирлектә бюджет процессы

1. Җирле бюджет проектын төзү һәм карау, җирле бюджетны раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, җирле бюджетның үтәлеше турында хисап төзү һәм раслау, Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән таләпләрне үтәп, җирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашырыла.

2. Җирлек бюджеты проекты, җирлек Советының бюджетны раслау турындагы карары, аның үтәлеше турындагы еллык хисабы, җирлек бюджетын үтәү барышы һәм җирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләренең, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренең саны турында квартал саен бирелә торган белешмәләр, аларның хезмәте өчен түләүгә факттагы чыгымнарны күрсәтеп, рәсми басылып чыгарга тиеш.

3. Җирлек Советының җирле салымнар турында муниципаль норматив хокукый актларына үзгәрешләр кертү хакында муниципаль хокукый актлары, җирлек Советының бюджет системасы бюджетлары керемнәрен үзгәртүгә китерә торган, чираттагы финанс елында һәм план чорыннан үз көченә керә торган муниципаль хокукый актлары чираттагы финанс елына һәм план чорына җирле бюджет турындагы карар проекты җирлек Советына кертелгәнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

4. Җирлек бюджеты проекты өч елга (чираттагы финанс елы һәм план чоры) төзелә һәм раслана.

5. Җирлекнең чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджеты проекты җирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэмин итү максатларында җирлекнең социаль-икътисадый үсеш фаразы нигезендә төзелә.

6. Җирлек бюджеты проекты чираттагы елга җирлекнең башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләре үтәлгән килеш кабул ителә торган Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм җирлек Советының муниципаль хокукый актлары нигезендә төзелә.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына район бюджеты проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

Россия Федерациясе Президентының Бюджет юлламасына;

җирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразына;

җирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләренә;

муниципаль программалар (муниципаль программалар проектлары, күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр проектлары).».

8. Бюджет турындагы карарда бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, кытлык (профицит), шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы законнарында, Районның хокукый актларында билгеләнгән башка күрсәткечләр (бюджет турындагы карарлардан тыш) кергән бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш.

9. Бюджет турындагы карар белән түбәндәгеләр раслана:

бюджет керемнәренең баш администраторлары исемлеге;

бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;

-бюджет ассигнованиеләрен чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары,төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре), чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре,максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлек юнәлешләре), төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) буенча һәм чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнары классификациясенең чыгымнар төрләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлек юнәлешләре), төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) буенча, шулай ук тиешле Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законы, Район Советы хокукый актлары белән билгеләнгән очракларда бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бүлү;

чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә юнәлдерелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында һәм план чорында) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм (яисә) башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланса, шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме,

план чорының беренче елына, бюджет чыгымнарының гомуми күләменең кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), һәм план чорының икенче елына, бюджет чыгымнарының гомуми күләменең кимендә 5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль район бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары;

муниципаль эчке бурычның иң югары чиге елның 1 гыйнварына, Чираттагы финанс елыннан һәм план чорыннан соң килә, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиген күрсәтеп;

җирле бюджетның тиешенчә Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы Бюджет кодексында, Җирлек Советының муниципаль хокукый актында билгеләнгән башка күрсәткечләре.

10. Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты турында карар проекты план чоры параметрларын үзгәртү юлы белән раслана
расланган бюджет һәм аларга бюджет проектының икенче ел план чорының параметрларын өстәү.

Җирлек бюджеты турында карар проекты чираттагы финанс елына һәм план чорына расланган бюджет күрсәткечләрен төгәлләштерә һәм төзелә торган бюджетның планлаштырылган чорының икенче елы күрсәткечләрен раслый.

Раслана торган җирлек бюджетының план чоры параметрларын төгәлләштерү түбәндәгеләрне күздә тота:

1) чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты турындагы карарның каралышын карау предметы булган күрсәткечләрне төгәлләштерүне раслау;

2) җирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыруны яисә кыскартуны раслау йә аңа җирлек бюджеты чыгымнарының өстәмә максатчан статьялары һәм (яисә) төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен кертү.

Бюджет турындагы карар проекты белән бер үк вакытта Җирлек Советына түбәндәгеләр тапшырыла:

- бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

агымдагы финанс елының узган чорында Районның социаль-икътисади үсешенең якынча нәтиҗәләре һәм агымдагы финанс елында Районның социаль-икътисади үсешенең көтелгән нәтиҗәләре;

Районның социаль-икътисадый үсеш фаразын;

чираттагы финанс елына һәм план чорына берләштерелгән бюджетның төп характеристикалары фаразы (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, кытлык (профицит) яисә уртача вакытылы финанс планы);

бюджет проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәп-хисаплар;

елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның чираттагы финанс елы һәм план чорының елдан-ел артуы;

агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;

җирлек Советы, суд системасы органнары, Ревизия комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән әлеге органнарның бюджет сметалары проектлары күрсәтелгән бюджет сметаларына карата финанс органы белән каршылыклар килеп чыккан очракта тапшырыла;

башка документлар һәм материаллар.

12. Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты проектын төзү Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган федераль законнар нигезендә җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла.

1. Җирлек башкарма комитеты, агымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча, чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет турындагы карар проектын Район Советы каравына кертә.

14. Җирлек бюджеты турындагы карар проектын чираттагы финанс елына һәм план чорына карау һәм аны раслау тәртибе, җирлек Советының муниципаль норматив хокукый акты белән билгеләнгән раслау тәртибе чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан бюджет турында карар үз көченә керүне, шулай ук күрсәтелгән карар белән Россия Федерациясе Бюджет кодексының 184^1 статьясы нигезендә күрсәткечләрне һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

15. Җирлек бюджеты турындагы карар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яисә) җирлек бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елның 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

Бюджет турындагы карар аңа кул куйганнан соң җиде көннән дә соңга калмыйча билгеләнгән тәртиптә рәсми бастырып чыгарылырга тиеш.

16. Җирлекнең җирле үзидарә органнары җирлек бюджетының баланслылыгын һәм җайга салу, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен гамәлгә ашыру, бюджет процессын гамәлгә ашыру, муниципаль бурычның дефициты, дәрәҗәсе һәм составы күләмен, җирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча Татарстан Республикасының билгеләнгән федераль законнарын һәм законнарын үтәүне тәэмин итә.

17. Җирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясенең бюджет законнары, салымнар һәм җыемнар турындагы законнар һәм башка мәҗбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә төзелә.

18. Җирлек бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

19.Федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, район бюджеты чыгымнарын дәүләт хакимиятенең федераль органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга рөхсәт ителми.

20. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

86 статья. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елның 05 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алу җирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

87 статья. Гражданнарның үзара салым акчасы

1. Гражданнарның үзара салым акчалары дигәндә гражданнарның җирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләрне хәл итү өчен гамәлгә ашырыла торган бер тапкыр түләүләре аңлашыла. Гражданнарның үзара салымы тәртибендә түләүләр күләме, саны җирлек халкының гомуми санының 30 процентыннан артыграк була алмаган аерым категорияләреннән тыш, җирлек составына керүче барлык кешеләр өчен (торак пункт) абсолют зурлыкта тигез итеп билгеләнә.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән гражданнарның бер тапкыр бирелә торган түләүләрен кертү һәм алардан файдалану мәсьәләләре җирле референдумда хәл ителә, ә «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясындагы 1 өлешенең 4.1 пунктында, гражданнар җыенында каралган очракларда.

88 статья. Җирлекнең муниципаль алынмалары (муниципаль бурычы)

1. Җирлек бюджетын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен каплау максатларында җирлек федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә муниципаль эчке алынмаларны гамәлгә ашырырга хокуклы.

Муниципаль хисаплашулар дигәндә эчке базарда Россия Федерациясе валютасында урнашкан Поселения исеменнән кыйммәтле кәгазьләр чыгару юлы белән гамәлгә ашырыла торган муниципаль заемнар һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының җирле бюджетка Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм муниципаль бурыч йөкләмәләре барлыкка килә торган кредит оешмаларыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә җәлеп ителә торган кредитлар аңлашыла.

2. Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Җирлек уставы нигезендә муниципаль берәмлек исеменнән муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыру хокукы Җирлекнең башкарма комитетына карый.

89 статья. Җирлекнең җирле бюджетын үтәү

1. Җирлекнең җирле бюджетын үтәү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

2.Бюджет кассаның бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомствога буйсынуы нигезендә башкарыла.

3. Җирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, җирлек бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Җирлекнең бюджеты җыелма бюджет язмасы һәм касса планы нигезендә оештырыла.

90 статья. Бюджет хисабы. Җирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисап

1. Җирлекнең бюджет хисаплылыгы еллык хисап булып тора.

2. Җирлекнең бюджет хисабы тиешле бюджет акчалары баш администраторларының җыелма бюджет хисабы нигезендә районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан төзелә.

3.Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисап Район Советы карары белән расланырга тиеш.

4. Җирлек Советында караганчы бюджет үтәлеше турындагы еллык хисап, бюджет акчаларының баш администраторларының (администраторларының) бюджет хисабын тышкы яктан тикшерүне һәм бюджет үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә әзерләүне үз эченә алган тышкы тикшерү узарга тиеш.

Җирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, җирлек Советы яисә җирлек советы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә җирлек Ревизион комиссиясе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Җирлекнең башкарма комитеты агымдагы елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча җирлек бюджетының үтәлеше турында хисап тапшыра. Җирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә әзерләү бюджет акчалары баш администраторларының еллык бюджет хисабының еллык бюджет тикшерүе күрсәткечләре нигезендә 1 айдан артмаган срокта үткәрелә.

6. Җирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисапка Бәяләмә җирлекнең ревизия комиссиясе тарафыннан бер үк вакытта җирлекнең башкарма комитетына юллама белән тапшырыла.

7. Ел саен, агымдагы финанс елның 1 маеннан да соңга калмыйча, җирлек башкарма комитеты, җирлек бюджетының үтәлеше турында хисап финанс елында, җирлек бюджетының үтәлеше турында башка бюджет хисабы проектын һәм Россия Федерациясенең бюджет законнарында каралган башка документларны исәпкә алып, җирлек бюджетының үтәлеше турында җирлек Советының еллык хисабын җирлек советына тапшыра.

8. Җирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны карау нәтиҗәләре буенча җирлек Советы җирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны раслау яисә кире кагу турында карар кабул итә.

Җирлек Советы Бюджет үтәлеше турындагы карарны кире каккан очракта, дөрес булмаган яки тулы чагылдырылмаган мәгълүматларны бетерү һәм бер айдан артмаган вакыт эчендә кабат тапшыру өчен ул кире кайтарыла.

9.Бюджет үтәлеше турындагы карар нигезендә хисап финанс елына бюджет үтәлеше турындагы хисап, бюджет керемнәренең, чыгымнарның һәм кытлыкның (профицитның) гомуми күләмен күрсәтеп, раслана.

Хисап финанс елында Җирлек бюджеты үтәлеше турындагы карарга аерым кушымталар белән түбәндәге күрсәткечләр раслана:

район бюджеты керемнәрен классификацияләү кодлары буенча бюджет керемнәре;

керем төрләренең кодлары, керемнәрнең төрләре, керемнәрнең подвидлары, бюджет керемнәренә керүче Дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү;

бюджет чыгымнарының ведомство структурасы буенча бюджет чыгымнары;

чыгымнарны классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет чыгымнары;

бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының классификациясе кодлары буенча бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары;

бюджетлар кытлыгын финанслау чыганаклары төркемнәре, төркемчәләр, мәкаләләр, төрләре кодлары буенча җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары.

91 статья. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган Россия Федерациясе бюджет законнарының һәм башка норматив хокукый актларның үтәлешен тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм аннан соңгы финанс контроленә бүленә.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә тышкы муниципаль контроль Җирлекнең Ревизион комиссиясенең контроль эшчәнлеге булып тора.

3. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә эчке муниципаль контроль Җирлек Башкарма комитеты эшчәнлеге булып тора.

4. Авыл җирлегенең җирле бюджетын үтәү процессында бюджет хокук бозуларын кисәтү һәм кисәтү максатларында беренчел контроль гамәлгә ашырыла.

5. Алдагы контроль аны үтәүнең законлылыгын, исәпкә алуның һәм хисаплылыкның дөреслеген билгеләү максатларында җирлекнең җирле бюджетын үтәү нәтиҗәләре буенча гамәлгә ашырыла.

XV БҮЛЕК. АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ ТӘРТИБЕ

92 статья. Җирлек Уставы проектын әзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Җирлек уставы проекты, җирлек Советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары проекты җирлек башлыгының, җирлек Советы депутатларының, башкарма комитет җитәкчесенең, территориаль

иҗтимагый үзидарә органнарының, гражданнарның инициатив төркемнәренең җирлек Советына кертелә ала.

2. Җирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын әзерләү өчен җирлек Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Җирлек уставы проекты, җирлек Советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карары проекты, аларны карау көненә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча, җирлек Советы тарафыннан күрсәтелгән Устав проекты, җирлек Советының күрсәтелгән карары проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибенең бер үк вакытта бастырып чыгарылуы (халыкка җиткерелүе) белән рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш, шулай ук гражданнарның әлеге карар проекты буенча фикер алышуда катнашу тәртибе. Җирлек Уставына үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук күрсәтелгән үзгәрешләр җирлек Уставын Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга туры китерү максатларында кертелгән очракта гражданнарның фикер алышуда катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) таләп ителми.

4. Җирлек уставы проекты буенча, җирлек Советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары буенча аларны карау алдыннан җирлек Советы утырышында әлеге Устав нигезендә гавами тыңлаулар уздырыла, Уставка үзгәрешләр бары тик җирле әһәмияттәге мәсьәләләр Уставында беркетелә торган мәсьәләләрне һәм аларны хәл итү буенча вәкаләтләрне Россия Федерациясе Конституциясенә һәм федераль законнарга туры китерү максатларында гына кертелә торган очраклардан тыш.

93 статья. Җирлек Уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Җирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын карау җирлек Советы Регламенты нигезендә кимендә ике укуда җирлек Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Җирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын кабул иткәннән соң әлеге проект беренче укылышта җирлек Советы депутатларына, әлеге Уставның 92 статьясындагы 1 һәм 2 өлешендә күрсәтелгән хокук иҗат инициативасы хокукына ия башка субъектларга төзәтмәләр кертү өчен җибәрелә.

3. Җирлек уставы проекты, җирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Совет карары проекты, җирлек Уставын кабул итү турындагы мәсьәләне карау көненә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча, җирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы мәсьәлә, күрсәтелгән Устав проекты, күрсәтелгән Устав проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибенең бер үк вакытта бастырып чыгарылуы (халыкка җиткерелүе) белән, шулай ук җирлек Советының күрсәтелгән карары проектына карата, шулай ук гражданнарның фикер алышуда катнашу тәртибенең рәсми басылып чыгуы (халыкка җиткерелүе) күздә тотылырга тиеш. Уставны әлеге норматив хокукый

актларга туры китерү максатларында, Уставка Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау формасындагы үзгәрешләр кертелгәндә, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Совет карары проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук гражданнарның фикер алышуында катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) таләп ителми.

3.1. Җирлекне бастырып чыгаруның рәсми чыганаклары сыйфатында электрон челтәрле массакүләм мәгълүмат чараларын файдаланырга мөмкин» (http://pravo-minjust.ru, http://хокук-минюст.рф, «Интернет» челтәре басмасы сыйфатында теркәлү: 05.03.2018 елгы ФС77-72471 номерлы Эл)

4. Муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокукый акт белән кертелә, ул түбәндәгеләрне рәсмиләштерергә мөмкин:

1) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы (гражданнар җыены) карары белән, аның рәисе һәм муниципаль берәмлек башлыгы йә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы (гражданнар җыены) рәисе вәкаләтләрен башкаручы бердәй шәхсән муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан имзаланган;

2) вәкиллекле орган (гражданнар җыены) кабул иткән һәм муниципаль берәмлек башлыгы кул куйган аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлеге хокукый актта аны кабул итү турында вәкаләтле орган (гражданнар җыены) карарының реквизитлары күрсәтелә. Мондый карарга вәкиллекле органны (гражданнар җыенын) күчеш нигезләмәләрен һәм (яисә) муниципаль берәмлек уставына кертелә торган үзгәрешләрнең һәм өстәмәләрнең үз көченә керүе турындагы нормаларны кертү рөхсәт ителми.

5. Җирлек уставын федераль канунга, Татарстан Республикасы законына туры китерү әлеге закон актларында билгеләнгән вакытта гамәлгә ашырыла. Федераль законда, Татарстан Республикасы законында күрсәтелгән срок билгеләнмәгән очракта, җирлек уставын федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү срогы тиешле федераль закон, Татарстан Республикасы законы үз көченә керү датасын, җирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проектын гавами тыңлауларда рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм фикер алышу кирәклеген, аның буенча гражданнар тәкъдимнәрен исәпкә алу, җирлек Советы утырышларының чиратлылыгын, мондый муниципаль хокукый актны дәүләт теркәве һәм рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) срокларын исәпкә алып билгеләнә һәм, кагыйдә буларак, алты айдан артмаска тиеш.

6. Җирлек уставын җирлек Советының муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары белән яңа редакциядә язу рөхсәт ителми. Бу очракта җирлекнең яңа уставы, ә җирлекнең элек гамәлдә булган уставы һәм җирлек Советының аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары кабул ителә, җирлекнең яңа уставы үз көченә кергән көннән үз көчен югалткан дип танылa.

94 статья. Җирлек Уставының, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карарның үз көченә керү тәртибе

1. Җирлек Уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Җирлек Советы карары кабул ителгәннән соң, Җирлек Башлыгы тарафыннан Федераль законда билгеләнгән тәртиптә муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органына җибәрелә.

2.Җирлек Уставы, Җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт дәүләт теркәвенә алынганнан соң рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш һәм алар рәсми басылып чыкканнан (халыкка җиткерелгәннән) соң үз көченә керә. Җирлек башлыгы теркәлгән җирлек уставын, җирлек Советының җирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарын муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органыннан кергән көннән алып җиде көн эчендә бастырып чыгарырга (халыкка җиткерергә) тиеш.

3. Җирлек уставына кертелгән һәм җирлек органнары структурасын үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр, җирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләр бүлешү (җирлек уставын федераль законнарга туры китерү очракларыннан, шулай ук җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларын сайлау вәкаләтләре, вәкаләтләре, вәкаләтләре чоры, тәртибе үзгәрүдән тыш) күрсәтелгән үзгәрешләр һәм җирлек уставына өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт кабул иткән җирлек Советының вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң үз көченә керә.

4. Мөслим муниципаль районы Мөслим авыл җирлегендә яшәүчеләр саны арту яки кимү белән бәйле рәвештә, җирлек Советы депутатлары санын арттыра яисә киметә торган үзгәрешләр күрсәтелгән үзгәрешләр кертү турында муниципаль хокукый актны кабул иткән җирлек Советы депутатларының вәкаләтләре срогы чыкканнан соң үз көченә керә.